

IRANA ESPERANTISTO

IREA
Irana Esperanto-Asocio

N-ro: 42, Dua Serio, Somero 2022

Kultura sezono-revuo en Esperanto, la persa, la araba kaj la kurda

پايم براندیشان

فصلنامه‌ی فرهنگی چندزبانه اسپرانتو، فارسی، کردی و عربی

شماره ۴۲، دوره دوم، تابستان ۱۴۰۱

JE LA NOMO DE POSEDANTO DE ANIMO KAJ PRUDENTO

IRANA
ESPERANTISTO

Pajam-e Sabzandiŝan
(Mesaĝo de Verd-ideanoj)
ISSN 1728-6174

IRANA ESPERANTISTO
Kultura kaj sendependa sezon-revuo internacia
Dua serio, N-ro 42, Somero 2022

Bonvenas eseoj, artikoloj, raportoj kaj kontribuaj kondiĉe ke ili ne estu publikigitaj antaŭe. Bonvenas kultur-temaj kontribuajoj ĉu en Esperanto ĉu en la persa, la kurda, aŭ la araba.

***

Ĉia presa aŭ elektronika citado aŭ eldonado de materialoj de IRANA ESPERANTISTO, ĉu originale ĉu tradukite en aliajn lingvojn, estas permesata. Bonvole menciui pri la fonto kaj la originala lingvo (t.e. Esperanto aŭ la persa) kaj se eble, informu nin pri eldonaĵo en kiu aperis io de aŭ pri IRANA ESPERANTISTO aŭ/kaj sendu ciferecan kopion al ni: info@espero.ir.

به نام خداوند جان و خرد

سبزاندیشان

فصلنامه‌ی پژوهشی - فرهنگی چندزبانه‌ی اسپرانتو، فارسی، کردی و عربی

دوره دوم، شماره چهل و دوم، تابستان ۱۴۰۱
شماره استاندارد بین‌المللی (ISSN):
۱۷۲۸-۶۱۷۴
تاریخ انتشار نخستین شماره: پاییز ۱۳۸۱

نقل مطالب مجله با ذکر منبع و ماخذ جایز است و از استفاده کنندگان درخواست می‌شود یک نسخه الکترونیکی یا تصویر از نشریه‌ای را که در آن مطلبی به نقل از این مجله درج شده است به نشانی اینترنتی مجله ارسال کنند.

مسئولیت مطالب مندرج در این مجله برعهده‌ی نویسندگان آن می‌باشد.

گرافیک و حروفچینی: سبزاندیشان

نشانی‌ها:

پایگاه اینترنتی: www.espero.ir
پست الکترونیک: info@espero.ir

همکاران تحریریه این شماره:

- * رضا خیرخواه
- * شلر کریمی
- * کیهان صیادپور
- * نازی صولت
- * حمزه شفیعی
- * امیر فکری
- * صلاح محمدپور
- * علی مرادی

Mallongigoj uzitaj en ĉi tiu
numero

ILEK: Irana Literatura Esperanto Konkurso
IrEA: Irana Esperanto-Asocio
IrEJO: Irana Esperantista Junulara Organizo
IrEK: Irana Esperanto-Kongreso
IrLEI: Irana Ligo de Esperantistaj Instruistoj
UK: Universala Kongreso

Irana Esperantisto
akceptas anoncojn.

مجله سبزاندیشان آماده پذیرش آگهی می‌باشد.

Kontribuantoj ĉi-numere:

- * Reza Kheirkhah
- * Shler Karimi
- * Keyhan Sayadpour
- * Nazi Solat
- * Hamzeh Shafiee
- * Amir Fekri
- * Slah Mohammadpour
- * Ali Moradi

Kovrila Paĝo:
Libroservo de IrEA
Fotis: Hamzeh Shafiee
Lasta Paĝo:
Damavad Montopinto

طرح روی جلد:
کتابخانه انجمن اسپرانتو ایران
عکس از: حمزه شفیعی
طرح پشت جلد:
قله دماوند

- 4 Antaŭ ĉio..
- 4 E-kursoj en Tehrana Universitato
- 5 Novaĵoj
- 6 Raporto pri IrEK-9
- 10 Memore al la forpasinta Doai
- 11 Foto-raporto pri UK
- 10 Venont-jara UK
- 15 Veturoj kaj memoraĵoj (7)
Nazi Solat
- 17 Pri IKIKO
- 21 Dank-esprimo
- 22 Ĉu bovido povas...
Tradukis: Amir Fekri
- 25 Pri Silvana
Slah Mohammadpour
- 25 Diversaĵoj
A. Fekri
- 28 Fungoj eble komunikiĝas...
Tradukis: Ali Moradi
- 30 Intervjuo
Intervjuo kun s-ino Hakim-Ghods
- 33 Paĝoj en la Kurda Lingvo
Shler Karimi
- 36 Paĝoj en la Araba Lingvo
D-ro Keyhan Sayadpour

- 4 قبل از هر چیز ...
- 4 خبر دوره آموزشی دانشگاه تهران
- 5 اخبار
- 6 گزارش نهمین همایش اسپرانتو
- 10 یادبود مرحوم دعایی
- 11 گزارش تصویری کنگره جهانی
- 10 درباره کنگره جهانی سال آینده
- 15 سفرها و خاطره‌ها (۷)
نازی صولت
- 17 معرفی IKIKO
- 21 قدردانی و تشکر
- 22 آیا گوساله می‌تواند بوی مرگ را حس کند؟
ترجمه: امیر فکری
- 25 معرفی سیلوانا
صلاح محمدپور
- 25 گوناگون
امیر فکری
- 28 قارچ‌ها شاید ارتباط برقرار می‌کنند...
ترجمه: علی مرادی
- 30 مصاحبه
گپ و گفت با خانم فرزانه حکیم‌قدس
- 33 صفحات کردی
شهر کریمی
- 36 صفحات عربی
کیهان صیادپور

Antaŭ ĉio...

Okazigi ĉeesta kaj reta kursojn de Esperanto fare de la Scienca Asocio pri Turisma Administrado de Teherana Universitato povas esti konsiderata kiel la plej grava evento de ĉi tiu somero. Samtempe ankaŭ la mez-nivela kurso de Esperanto fare de la Mazandarana Universitato estis grava paŝo por plialtigi la nivelon de lingvoscio ĉe esperantistoj, kiuj trapasis bazan kurson kaj atendis la okazigon de meza kaj supera kursoj dum longa tempo. Kaj lastatempe altnivelan kurson promesis tiu ĉi universitato, kiu kompletigas Esperanto-lingvan trejnadon ĉenon post multaj jaroj. Ni esperu, ke ĉi tiu kreskanta tendenco daŭros.

Ni prezentas ĉi tiun numeron al niaj karaj legantoj kun profesiaj kaj raportoj de s-ro Reza Kheirkhah. Ni sincere aprezas kaj dankas lin pro lia ĉiama subteno al la Esperanto-movado en Irano. Kaj la punkto, kiu estis neglektita en la enhavo de ĉi tiu numero, kaj mi sentas neceson menciigi ĝin ĉi tie, estis la sukcesa okazigo de la Internacia Kongreso de Esperantistaj Instruistoj, kiu okazis virtuale por la tria sinsekva jaro. Mi invitas la legantojn de la revuo profiti el la tre riĉa enhavo de ĉi tiu kongreso vizitante la adreson:

<https://www.espero.ir/eo/veki-3/>.

Via, Hamzeh Shafiee

قبل از هر چیز...

دوستان عزیز سلام،

برگزاری کلاس‌های حضوری و آنلاین آموزش اسپرانتو توسط انجمن علمی مدیریت جهانگردی دانشگاه تهران را می‌توان مهم‌ترین واقعه تابستان امسال دانست. در عین حال کلاس‌های متوسطه آموزش اسپرانتو توسط دانشگاه مازندران نیز گامی مهم برای افزایش سطح دانش زبانی در میان اسپرانتودانانی بود که دوره مقدماتی را گذرانده و مدت‌ها انتظار تشکیل دوره‌های متوسطه و پیشرفته را می‌کشیدند. و این روزها نوید تشکیل دوره پیشرفته توسط این دانشگاه داده شده است که تکمیل‌کننده یک زنجیره آموزشی زبان اسپرانتو بعد از سال‌ها می‌باشد. امید که این روند رو به رشد تداوم داشته باشد.

این شماره از مجله را با گزارش‌های حرفه‌ای و بسیار قابل توجه آقای رضاخیرخواه به خوانندگان عزیز تقدیم می‌کنیم. در واقع حدود یک چهارم از محتوای این شماره از مجله حاصل زحمات آقای خیرخواه بوده که لازم است از ایشان و پشتیبانی بی‌دریغ‌شان از جنبش اسپرانتو در ایران صمیمانه قدردانی و تشکر نماییم.

و اما نکته‌ای که در محتوای این شماره از آن غفلت شد و لازم می‌دانم در اینجا اشاره‌ای به آن داشته باشم، برگزاری موفق کنگره جهانی معلمان اسپرانتودان بود که برای سومین سال متوالی به صورت مجازی و این بار به میزبانی انجمن اسپرانتوی ایران برگزار شد. ضمن تبریک این موفقیت بزرگ، از خوانندگان مجله دعوت می‌کنم با مراجعه به آدرس زیر از محتوای بسیار غنی این کنگره مطلع و بهره‌مند شوند.

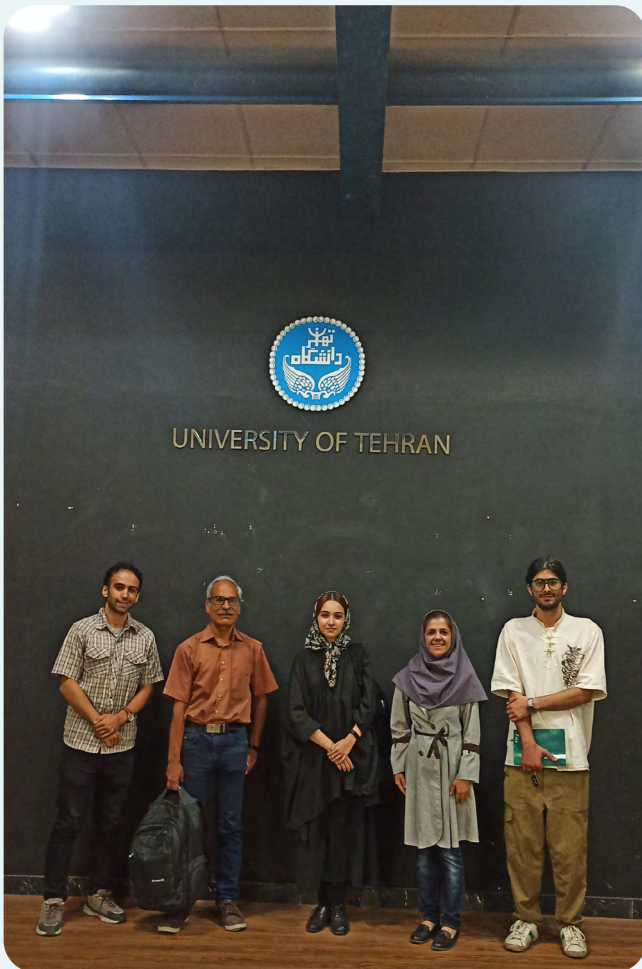
<https://www.espero.ir/eo/veki-3/>

ارادتمند، حمزه شفیع

تکمیل دوره حضوری آموزش اسپرانتو در دانشگاه تهران

دوره مقدماتی آموزش اسپرانتو به دو صورت حضوری و مجازی همزمان در شهریورماه سال جاری در دانشگاه تهران برگزار شد.

دوره حضوری آموزش اسپرانتو در یازده جلسه دوساعته و براساس کتاب Junul-Kurso برگزار شد. انجمن اسپرانتوی ایران از انجمن علمی مدیریت جهانگردی دانشگاه تهران بابت برنامه‌ریزی و همکاری در برگزاری این دوره صمیمانه تشکر می‌نماید.

ترجمه گزارش ویژه مجله اسپرانتو از نهمین کنگره اسپرانتوی ایران

ترجمه: سیمین عمرانی

Landa agado

Granda sukceso de IrEK-9, por la 3-a sinsekva jaro virtuale!

Reza Kheirkhah

4-taga UK-simila landa kongreso okazis en Irano! Ekde la 12-a ĝis la 15-a de majo 2022 la koro de la Movado battis en Mez-oriento!

La lastjaraj IrEK-oj (Iranaj Esperanto-Kongresoj) nur kompareblas kun tiuj de la UK-oj (Universitaj Kongresoj). Fakte ekde la pandemio multaj landaj aŭ naciaj kongresoj de Esperanto fariĝis (kvazati) universitaj aŭ pli internaciaj "danke al" la pandemio! Jen probable la ĉefa kialo malantaŭ la ĉ-jara kongresotemo de IrEK: "Pozitivaj influoj de la pandemio". Kredu min, sinjorinoj kaj sinjoroj! Kaj se vi ne kredas tion, bv. mem esplori! Aŭ se mankas tempo al vi por tion fari, nun ni kune ion rigardu kelkajn faktojn pri IrEK, ĝi-foje la 9-a.

1. Ĝi okazis dum 4 tagoj, ĉiutage inter 8 kaj 12 horojn.
  2. Partoprenis ĝin en Zoom 107 esperantistoj el 24 landoj de 5 kontinentoj, kaj en la jutuba kanalo de UEA ĝis nun ĉirkaŭ 300 esperantistoj spektis la kongreson viva aŭ registrita!
  3. Pli ol 30 prelegantoj prezentis siajn prelegojn, pluraj el kiuj rekte rilatis al la kongresa temo: Pozitivaj influoj de la pandemio.
  4. Dekoj da famaj kaj elstaraj esperantistoj partoprenis ĝin kiel prelegantoj kaj/aŭ malferm-salutantoj, i.a. ekaj kaj nunaj Prezidantoj kaj estraranoj de UEA, la Akademio de Esperanto kaj ILEI.
- Cetero, UEA grandanime vive elsendis ĉiujn programojn de la kongreso en sia prestiĝa jutuba kanalo UEA Viva, kies respondeculo, s-ro Luis Obando, per sia ĝama bonvolema kun-

laboremo realigis tion. Krome, precipe se vi ne povis ĉeesti la (tutan) kongreson, la kompletaj registroj de la kongreso nun kaj por ĉiam spektblas tie (la redirektoj vi trovas fine de tiu ĉi raporto). Jen iomete pri la programeroj de la kongreso laŭtage:

Tago 1: Salutmesaĝoj de ekaj kaj nunaj prezidantoj de UEA, ILEA, ILEI kaj...

Por la malfermo ni havis salutmesaĝojn de prof. Humphrey Tonkin, eksprezidanto kaj honora Prezidanto de UEA kaj TEJO, prof. Duncan Charters, la nuna Prezidanto de UEA, la direktoro de la oficejo de CEL (Cina Esperanto-Ligo), s-ro Chen Ji, la prezidanto de IEA (Irana Esperanto-Asocio), prof. Keyhan Sayadpour, kaj la prezidanto de ILEI, ing. Ahmad Manduh.

Poste venis la unua prelego titolo: "Esperanto kaj la konferenco pri la Estonteco de Eŭropo" pere de prof. Sean O Riain, irlandia diplomato kaj lingvisto, kiu nuntempe respondecas pri la programo de pluingveco de la Irlanda Ekster Ministerio, kiu traktis pri la utiligo de Esperanto-instruado en bazlernejoj de Eŭropo por pli bona lernado de aliaj lingvoj.

Post tio, vicigis prelegoj de aliaj elstaraj kaj famaj esperantistoj jene: s-ro Mirella Grosop, eks-prezidanto de ILEI, pri: "Flankaj efikoj de la pandemio. Ĉu vere flankaj?" Laŭ ŝi, tiaj efikoj estis unue la fakto, ke multaj esperantistoj paborigis siajn kapablojn uzii la reton kaj sian komputilon. Due la fakto, ke ankaŭ afrikanoj povis pli multe partopreni internaciajn eventojn.

Prof. Renato Corsetti, eksprezidanto de UEA pri: "Londona Esperanto-Klubo, de 1903 ĝis la pandemio kaj ĝia nuna vivo". Tie, i.a., ni komprenis, ke la Londona Esperanto-Klubo (LEK) estas unu el la plej malnovaj kluboj en la mondo. Por saluti ĝin, Zamenhof en la tiana Varsovo devis lerni novan telnakon por sendi registritajn mesaĝojn!

Prof. Przemyslaw Pawel Grzybowski pri: "Rido kiel rimedo kontraŭ malŝiĝo ne nur dum sociala kiznoj". Por multaj estis surprize eksci, ke unu el la plej famaj fakuloj, kiuj ridigas homojn por helpi ilin estas doktoroj klatinoj (hospitalaj klatinoj)!

Prof. Duncan Charters pri la kongresa ĉeftemo: "Pozitivaj influoj de la pandemio". Li tre bele elpikis, ke kiel esperantistoj, ni esplori kiel ni povas kontribui al la ĉiutempaj kaj postpandemia mondo kie ni movado potencie rapide kreskos, kaj montigos bezonata per virtualaj kontaktoj eĉ pli ol per persona ĉeesta intertago.

S-ro Andy Blair pri: "UK 2022 en Montrealo, Kanado". Li, i.a., estas la regiona kunordiganto de IKEF Nord-Ameriko kaj dumviva membro de IKEF.

Kaj fine D-ino Katalin Kovits pri: "KER-ekzamenoj trapasblas nun ankaŭ rete". Ŝi kiel ĉiam tre elokvente parolis ĝi-foje pri la retaj ekzamenoj, ilia graveco, teknikaj defioj kaj la juna debutito!

موفقیت بزرگ نهمین کنگره ملی اسپرانتو ایران، برای سومین سال متوالی در فضای مجازی

رضا خیرخواه

سلام افتتاحیه کنگره از جمله ریاست سابق و فعلی UEA (انجمن جهانی اسپرانتو) و اعضای هیات مدیره، آکادمی زبان اسپرانتو و انجمن بین‌المللی آموزگاران اسپرانتیست (ILEI).

به جز این، UEA با بزرگ‌منشی کل برنامه‌های کنگره را به کانال یوتیوب معتبر خود (UEA Viva) به صورت زنده ارسال نمود که مسئول آن آقای Luis Obando با لطف همیشگی خود در این گونه همکاری‌ها آن را میسر ساخت. صرف نظر از این بویژه اگر نتوانستید در تمام یا قسمتی از برنامه‌های کنگره شرکت داشته باشید، همه‌ی برنامه‌های کنگره ضبط و ثبت شده و در آدرس‌هایی که در انتهای این گزارش درج شده است همه وقت قابل مشاهده می‌باشد. اینک مقداری درباره محتوای برنامه در طول کنگره به ترتیب روزها:

روز اول: پیام‌های سلام ریاست سابق و فعلی انجمن جهانی اسپرانتو، انجمن اسپرانتوی ایران، انجمن بین‌المللی آموزگاران اسپرانتیست و غیره.

در افتتاحیه سلام و خوش آمدگویی پروفیسور همفری تونکین ریاست سابق و افتخاری سازمان جهانی اسپرانتو و سازمان جوانان اسپرانتیست، پروفیسور دانکن چارتز ریاست فعلی سازمان، و خانم چن لی مدیر دفتر

کنگره‌های سال‌های اخیر در ایران صرفاً قابل قیاس با کنگره‌های جهانی اسپرانتو می‌باشد. در حقیقت از آغاز همه‌گیری کووید-۱۹ "به مدد" پاندمی کنگره‌های ملی و کشوری بسیاری گویی جهانی یا بین‌المللی‌تر شدند! این احتمالاً دلیل اصلی موضوع کنگره امسال ایران با عنوان: "اثرات مثبت پاندمی" است. خانم‌ها، آقایان باور کنید! و اگر آن را باور ندارید خودتان تحقیق کنید! یا اگر وقت آن را ندارید، اکنون کمی باهم نگاهی به چند واقعیت مسلم در نهمین کنگره ملی ایران بیندازیم:

- ۱- برگزاری طی ۴ روز، و هر روز بین ۸ تا ۱۲ ساعت.
- ۲- شکل‌گیری آن توسط برنامه زوم که ۱۰۷ اسپرانتیست از ۲۴ کشور از ۵ قاره شرکت کردند، و در کانال یوتیوب سازمان جهانی اسپرانتو نیز تا الان حدود ۳۰۰ اسپرانتودان به صورت زنده و یا ضبط شده مشاهده کردند.
- ۳- بیش از ۳۰ سخنران موضوع سخنرانی خود را معرفی کردند، که از میان آنان تعداد بسیاری مستقیماً به موضوع اصلی کنگره ارتباط داشت.
- ۴- دهها اسپرانتیست معروف و برجسته در آن شرکت داشتند، یا به عنوان سخنران یا برای

اتحادیه اسپرانتوی چین، آقای دکتر کیهان صیادپور ریاست انجمن اسپرانتوی ایران و آقای مهندس احمد ممدوحی ریاست انجمن بین‌المللی آموزگاران اسپرانتیست ILEI آغازگر برنامه بود.

سپس نوبت اولین سخنرانی با عنوان: «اسپرانتو و کنفرانس آینده اروپا» توسط پروفیسور Seán Ó Riain رسید. وی دیپلمات ایرلندی و زبان‌شناس و در حال حاضر مسئول پیشبرد امور چندزبانگی در وزارت امور خارجه ایرلند است و در به‌سرانجام رساندن آموزش اسپرانتو در دبیرستان‌های اروپایی برای فراگیری بهتر سایر زبان‌های خارجی مذاکرات بسیاری انجام داده است.

سخنرانی‌های بعدی از اسپرانتودانان معروف و برجسته به ترتیب: خانم Mireille Grosjean ریاست ILEI درباره «عوارض جانبی پاندمی. آیا واقعا جانبی و فرعی هستند؟» به نظر او این تاثیرات در حله‌ی اول این حقیقت را در بر دارد، که اسپرانتودانان بسیاری توانایی استفاده بهتر از اینترنت در کامپیوترهای خود را تجربه کردند. درثانی اسپرانتودانان آفریقایی بسیاری نیز توانستند بیشتر در رویدادهای بین‌المللی شرکت کنند.

پروفیسور Renato Corsetti ریاست سابق UEA درباره‌ی: «باشگاه اسپرانتو لندن، از ۱۹۰۳ تا دوران پاندمی و جریان حیاتی فعلی آن.» اینجا ضمنا فهمیدیم، که باشگاه اسپرانتو لندن یکی از قدیمی‌ترین باشگاه‌ها در دنیاست.

زامنهوف در ورشو آن زمان برای تهنیت گفتن به این باشگاه مجبور بود تکنیک جدیدی در ارسال پیام‌های رسمی بیاموزد!

پروفیسور Przemysław Paweł Grzy-bowski درباره‌ی: «خنده به عنوان یک درمان برای ناراحتی نه فقط در زمان بحران‌های اجتماعی.» برای بسیاری تعجب‌آور بود که یکی از مشهورترین کارشناسانی که مردم را برای کمک به آن‌ها می‌خواند، دلقک‌های دکتر (دلقک‌های بیمارستان) هستند.

پروفیسور Duncan Charters درباره موضوع اصلی کنگره «جریان‌های مثبت پاندمی.» او به‌خوبی توضیح داد که ما به عنوان اسپرانتیست‌ها باید بررسی کنیم که چگونه می‌توانیم به دنیای همه‌گیری و پس از همه‌گیری کرونا کمک کنیم، جایی‌که جنبش ما به طور بالقوه سریع رشد می‌کند و حتی از طریق تماس‌های مجازی بیشتر از حضور شخصی مورد نیاز خواهد بود.

آقای Andy Blair در مورد: «کنگره جهانی اسپرانتو در مونترال، کانادا.» در ضمن او هماهنگ‌کننده منطقه‌ای IKEF (گروه تخصصی بین‌المللی اقتصاد و تجارت) آمریکای شمالی و عضو مادام‌العمر IKEF است.

و در نهایت، خانم دکتر کاتالین کواتس با موضوع و درباره‌ی: «امتحانات KER (آزمون سطح دانش اسپرانتو) نیز اکنون می‌توانند آنلاین برگزار شوند». او، مثل همیشه، این بار بسیار شیوا در مورد آزمون‌های آنلاین، اهمیت آن‌ها، چالش‌های فنی و اولین برگزاری از این نوع در ماه ژوئن صحبت کرد!

روز دوم: هنر ترجمه، اورینگامی، دانشگاه آدام میتسکوویچ، شهروندی جهانی، آموزش اسپرانتو و سخنرانی‌های مرتبط با کرونا.

پروفیسور Probal Dasgupta، رئیس سابق UEA و رئیس آکادمی اسپرانتو، موضوع ترجمه را به شیوه‌ای کاملاً جدید و جذاب با عنوان «بازآرایی هنرهای تدریس و ترجمه» مطرح کرد. سخنرانی ضبط شده جالب او از زیرنویس انگلیسی ترجمه شده توسط خودش برخوردار بود. او در حوزه هنر ترجمه دو گونه تاکید را ارائه کرد که آن را «میز» و «فصل» نامید.

خانم Larysa Osadchuk سخنرانی نمود و همچنین «Origami برای آرام کردن و ارتقاء وضعیت روحی» را آموزش داد. به گفته او، اورینگامی امکان اجتناب از افکار منفی را در لحظات سخت فراهم می‌کند، وضعیت ذهن را ارتقاء می‌دهد، ارتباطات را بهبود می‌بخشد و شادی زیادی به ارمان می‌آورد.

پروفیسور François Lo Jacomo، که چندین سمت در جنبش اسپرانتو دارد: رئیس گرزلیون (فرانسه)، دبیر آکادمی اسپرانتو، نماینده UEA در یونسکو... در مورد «شروع یک شهروندی جدید جهانی!» سخنرانی کرد. به نظر او، ارتباطات میان فرهنگی صرفاً فقط شایسته بهبود نیست زیرا حتی بین افراد هم‌زبان و افراد یک فرهنگ، تعارضات ناشی از یک سوء تفاهم نیز به‌وجود می‌آید: شهروندی جهانی و اسپرانتو می‌توانند به این بهبود کمک کنند.

پروفیسور Iona Koutny گفت که چگونه می‌توانیم رشته میان‌زبان‌شناسی را در دانشگاه آدام میتسکوویچ (لهستان) به‌صورت حضوری و آنلاین فرا بگیریم، و خانم دکتر Laura Brazzabeni به زبان ایتالیایی ما را در مورد جنبه‌های مثبت بیشتری از همه‌گیری کرونا برای ارائه و آموزش زبان اسپرانتو در سراسر جهان متقاعد کرد.

دکتر محمد کرام‌الدینی، اسپرانتیست و زیست‌شناس کهنه‌کار ایرانی، به تشریح نتولوژیسم «آنتروپاز» و فواید آن برای حیات وحش در دوران همه‌گیری پرداخت. پروفیسور incente Manzano-Arrondo (ویکو) گفت که پروژه NiFARU چیست و دکتر Alain Delmotte مزایای این بیماری همه‌گیر برای طبیعت و ذهن انسان را

کنگره‌های ۴ روزه مشابه با کنگره جهانی اسپرانتو در ایران برگزار شد!
از ۱۲ تا ۱۵ ماه می ۲۰۲۲، برابر با ۲۲ تا ۲۵ فروردین ۱۴۰۱
نهضت اسپرانتو در خاورمیانه می‌تپد!

فرهنگی در دنیای امروز گسترده است، اما حفظ هویت اقوام و تداوم توسعه فرهنگی بسیار مهم است. اگر در حفظ تنوع فرهنگ‌های قومی موفق شویم سعادت‌مندتر می‌شویم. آنگاه فرهنگ رنگارنگ‌تر و غنی‌تر خواهد شد.

پروفسور Jorge Antonio Leoni de León در مورد: "وحدت و دیده‌شدن: تأثیرات مثبت رسانه‌های جدید در دانشگاه‌ها در طول همه‌گیری کرونا" صحبت کرد. همان‌طور که او گفت، اگرچه این بیماری همه‌گیر با خود یک توقف قوی برای توسعه عادی در زندگی دانشگاهی به‌همراه داشت، اما مزایای وسایل ارتباطی جدید برای ارتباط و کار به‌تدریج نمایان شد که باید به جوانب خوب آن رسیدگی کنیم.

یکی دیگر از بخش‌های جالب روز سوم، حراج بود که به‌صورت حرفه‌ای توسط دکتر کیهان صیادپور، ریاست انجمن اسپرانتوی ایران برگزار شد.

روز چهارم: روز اسپرانتیست‌های کهنه‌کار مانند پروفسور Humphrey Tonkin و آقای Trevor Steele و اسپرانتیست‌های جوان، مانند Gojo! در روز آخر به مدت ۱۲ ساعت افراد احساس شرکت در کنگره جهانی را داشتند! بسیاری از سخنرانی‌های این‌گونه اسپرانتیست‌های برجسته: Trevor Steele در مورد تاریخچه "سیاست سفید - استرالیا" سخنرانی کرد؛ آقای Huang John در مورد "جان از

IKEF در انگلستان، عکاسی و کانادا؛ پروفسور همفری تونکین در مورد "اسپرانتو، پل میان فرهنگ‌ها"؛ پروفسور Giridhar Rao در مورد لذت خواندن به عنوان یک ابزار زبان‌آموزی؛ پروفسور Opoka درباره نقش اسپرانتو در همکاری بین‌المللی پزشکان؛ خانم Francoazo Noireau درباره‌ی یک وسیله نقلیه سالم و ایمن: یک سه‌چرخه راحتی با پنل‌های خورشیدی، رئیس (VEJO) سازمان جوانان اسپرانتو ویتنام، Hoan Tran در مورد: ما اسپرانتیست‌های جدیدی را در طول همه‌گیری «می‌کاریم»، من در مورد: بیابید تاییوان را بیشتر بشناسیم و چیزهای کمیاب که فقط در آنجا می‌توان یافت! و آخرین سخنران روز آخر دکتر زهرا کریمی اولین رئیس IrEA، که در مورد "پاندمی و آموزش اسپرانتو در دانشگاه مازندران" سخنرانی کرد، جایی که دوره‌های آموزش اسپرانتو به لطف تلاش‌های او مدت‌هاست برگزار می‌شود.

نتیجه

نهمین کنگره به پایان رسیده است و نتیجه‌گیری آن را به طور خلاصه در قطعنامه آن به همراه این گزارش می‌توان مشاهده کرد.

او معتقد است که همه‌گیری کرونا، به‌ویژه سیگنال‌های انزوا، قرنطینه و خواب — در سراسر جهان — بر انتشار آلاینده‌ها (گازهای آلاینده، مواد، صدا و ...) تأثیر زیادی گذاشته است. طبیعت فوراً واکنش نشان داد. این بازتاب و مردم نیز برای مقابله با تأثیرات منفی قوانین محدودکننده انزوا بر ذهن واکنش نشان دادند.

به این ترتیب، انبوهی از سخنرانی‌های مرتبط با موضوع کنگره برگزار شد تا تأیید کند که موضوع کنگره، یعنی "تأثیرات مثبت همه‌گیری" به‌خوبی معرفی و پرداخته شده است. برای دیدن برنامه کامل کنگره همراه با اطلاعات دقیق در مورد بیوگرافی سخنرانان و محتوای سخنرانی‌ها، لطفاً به صفحه کنگره در سایت IrEA نگاه کنید:

<https://www.espero.ir/eo/irek-9/>

روز سوم: گام‌هایی به‌سوی فراگیری بیشتر، مزایده و ... روز سوم کنگره زمان آن بود که تا حدودی از بیماری همه‌گیر فاصله بگیریم (البته نه به طور کامل) و به موضوعات مختلف بپردازیم، از جمله در مورد ارتباط روان و موثر در سیستم‌های ایمیل ما، به ویژه در ارتباط متقابل از طریق واتساپ، تلگرام، کاکائو تاک و وی‌چت: در یکی از محبوب‌ترین سخنرانی‌های کنگره، پروفسور Dennis Keefe یک جهان‌وطنی، معلم سرشناس و کهنه‌کار اسپرانتو، در مورد

تجربیات ارزشمند خود در این زمینه صحبت کرد. Tatjana Loskutova سخنرانی مشابهی در مورد مزایا و معایب آموزش اسپرانتو در زوم ارائه کرد. همچنین سخنرانی‌های جالب دیگری توسط اسپرانتیست‌های برجسته وجود داشت مثل:

پروفسور Nina Danylyuk از اوکراین و سخنرانی در مورد "Krimskij Ahatanhel" دانشمند، چند زبانی، مترجم، روشنفکر مشهور اوکراینی که بنیانگذار آکادمی علوم بود، حدود ۱۰۰ زبان می‌دانست، بسیاری از آثار مهم را به زبان اوکراینی ترجمه کرد و همچنین به تاریخ و فرهنگ فارسی علاقه‌مند بود و شعری از مؤلفین کلاسیک فارسی ترجمه کرد.

دکتر Byelongo Elisee Isheloke در مورد "کووید - ۱۹ و اثرات آن در بخش آموزش: موردی از باراکا در شرق کنگو" صحبت کرد.

آقای Georgi Mihalkov (جولیان مودست) که در واقع متن سخنرانی او در مورد: "پلی برای فرهنگ‌های قومی" نوشته شده است، توسط یک اسپرانتیست ایرانی، خانم شلر کریمی با صدای بلند خوانده شد. به گفته وی، تبادل

کشورها در نتیجه همه‌گیری جهانی؛
اعلام می‌دارد که:

* بسیاری از فعالیت‌ها و روش‌های مثبت برای ارائه و آموزش زبان اسپرانتو، که از شروع و تداوم همه‌گیری الهام گرفته شده‌اند، حتی پس از مرگ همه‌گیری مفید هستند. به عنوان مثال، برگزاری مجازی - حداقل بخش‌های اصلی - کنگره‌ها، سمینارها و جلسات برای عدم تبعیض و جفت شدن نسبتاً آسان و کم هزینه سخنرانان و تماشاگران؛

* دنیای مجازی منابع جدید و مؤثری برای اهداف ما فراهم می‌کند، ما نیاز داریم ضمن کنار گذاشتن بخش‌هایی از روش‌های قبلی و روش‌های جدید انجام کارها را دوباره یاد بگیریم تا سریع‌تر و مؤثرتر به اهداف خود نزدیک‌تر شویم؛

* ما همچنین باید از منابع دنیای مجازی جدید برای حل مشکلاتی مانند اپیدمی جهانی و تغییرات آب و هوایی استفاده کنیم، زیرا جهان یکی است و به شدت به هم پیوسته است و چنین مشکلات گسترده و واقعا خطرناکی تنها با همکاری جهانی قابل حل است؛

* راه‌حلهایی برای این مشکلات و مشکلات دیگر، مانند گرسنگی، کمبود مدرسه و درمان برای همه، نیازمند دنیایی بدون جنگ و سایر اشکال تعدی و تجاوز است؛

* نظام‌های اجتماعی، که حقوق فردی و منافع فردی را در اولویت قرار می‌دهند و مشکلات اجتماعی و همبستگی با مبتلایان به فلاکت، توسعه نیافتگی یا بیماری را نادیده می‌گیرند، قبلاً ظلم خود را به مردم و ناکارآمدی خود را در شرایط بحرانی مانند فعلی نشان داده‌اند و باید کاملاً تغییر کنند؛

* پس از پایان بحران کنونی به دلیل اپیدمی جهانی، جهان به صلح، گفت‌وگو، همبستگی و مدارا در برابر ایده‌ها و تصورات متفاوت از زندگی نیاز خواهد داشت؛

* در چنین دنیای جدیدی بدون امپریالیسم و هژمونی، حتی در زمینه‌های زبانی و فرهنگی، زبان بین‌المللی اسپرانتو، زبان جهانی صلح، تفاهم و همکاری، می‌تواند جایگاه شایسته و عادلانه خود را بیابد.

اسپرانتیست‌های ایرانی، به ویژه کسانی که کارهای مختلفی برای موفقیت این کنگره انجام داده‌اند از هم اکنون به جشنواره دهمین کنگره در سال آتی می‌اندیشند!

در اینجا اسامی تعدادی از کسانی که کارهای بزرگتری انجام داده‌اند آورده شده است: دکتر صیادپور (رئیس انجمن اسپرانتوی ایران)، مهندس شفیعی (مدیر مسئول فصلنامه پیام سبزاندیشان (مجله ایرانی اسپرانتو)، مهندس ممدوحی (رئیس ILEI) و آقای محمدزاده، همگی اعضای کمیته فعلی IrEA. ضبط کامل تمام ۴ روز کنگره را در کانال یوتیوب به آدرس زیر می‌توانید تماشا کنید:

<https://www.youtube.com/c/UEAviva>

قطعه‌نامه نهمین کنگره ملی اسپرانتوی ایران

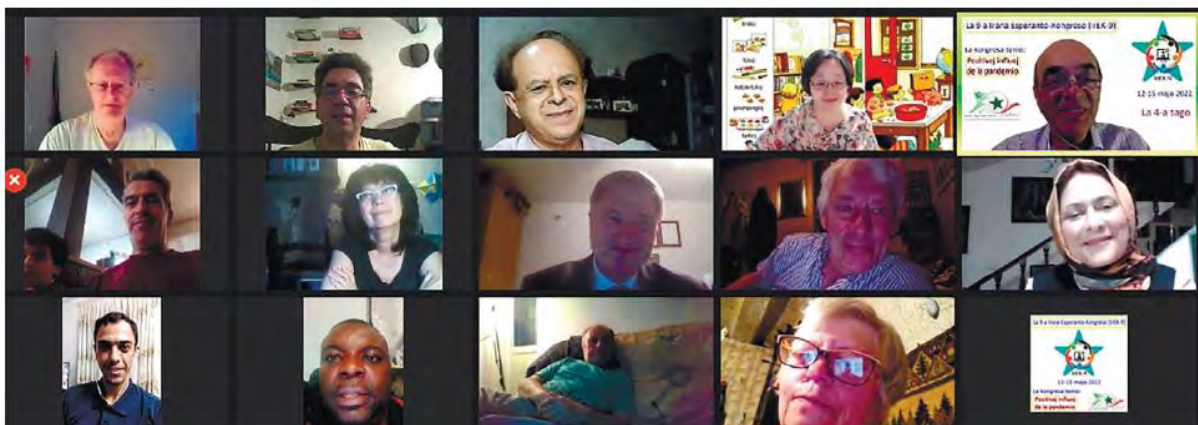
نهمین کنگره اسپرانتو ایران که - برای سومین بار پس از بیماری همه گیر کرونا - به صورت آنلاین از ۱۲ تا ۱۵ می ۲۰۲۲ با حضور ۱۰۷ شرکت‌کننده از ۲۴ کشور و ۵ قاره در زوم برگزار شد و حدود ۲۰۰ اسپرانتیست دیگر که کنگره را به صورت زنده یا ضبط شده در طول برگزاری آن در کانال‌های دیگر تماشا کردند.

* پس از شنیدن سلام رئیس افتخاری UEA و TEJO پروفیسور. همفری تونکین، رئیس انجمن جهانی اسپرانتو، پروفیسور. دانکن چارترز، خانم چن جی، مدیر دفتر لیگ اسپرانتو چین، پروفیسور. کیهان صیادپور، رئیس IrEA و مهندس احمد ممدوحی، رئیس ILEI

* پس از گوش دادن به سخنرانی پروفیسور Duncan Char- ters با موضوع کنگره، «تأثیرات مثبت پاندمی کرونا» و آن دسته از مواردی که مستقیماً با موضوع اصلی کنگره مرتبط بودند توسط خانم Mirejo Grosjean، خانم دکتر Laura Brazzabeni، دکتر محمد کرام‌الدینی، دکتر Alain Del-motte، پروفیسور Dennis Keefe، پروفیسور Jorge Antonio Leoni de León، خانم Loskutova Tatjana و پروفیسور زهرا کریمی؛

* با بحث در مورد فرصت‌ها و امکاناتی که همه‌گیری برای فعالیت‌های پربارتر در اختیار جنبش قرار داده است، به‌ویژه در دنیای مجازی، چه در ایران و چه در جهان؛

* تحلیل تجربیات مثبت مختلف به‌دست‌آمده در بسیاری از

چندی پیش بود که خبر درگذشت سید محمود دعائی، فعال سیاسی و فرهنگی در فضای رسانه‌های ایران منتشر شد. دعائی که در ۱۵ خرداد ماه سال جاری و در سن ۸۱ سالگی دیده از جهان فروبست تا زمان فوت خود مدیریت موسسه اطلاعات را بر عهده داشت. افرادی که از نزدیک با او آشنا بوده‌اند یا سابقه همکاری با وی را داشته‌اند همواره از او به عنوان فردی فرهیخته، میانه‌رو و دلسوز جامعه یاد می‌کنند. زنده یاد دعائی در کنار مسئولیت‌های دیگر، سرپرستی موسسه اطلاعات را نیز از سال ۱۳۵۹ در کارنامه خود داشت.

مرحوم دعائی تعلق به قشر خاصی نداشت و دلسوز و الهام بخش همگان بود و با افرادی که عشق ایران را در دل می‌پروراندند مهتری عمیق داشت. برای سالیان دراز روزنامه تحت مدیریت وی تنها رسانه منعکس کننده مقالات و نظرات انتقادی برخی شخصیت‌های ملی بود. در این میان اما چیزی که شاید کمتر از آن سخن به میان آمده است و یا کمتر راجع به آن نوشته شده است نقش برجسته مرحوم دعائی در ترویج و گسترش زبان بین‌المللی اسپرانتو در ایران است. زبان اسپرانتو که حتی بعد از انقلاب نیز نگاه چندان مثبتی به آن در ایران وجود نداشت توسط مرحوم دعائی جانی تازه گرفت. با توجه به آشنایی و ارادت خاص مرحوم دعائی به دکتر صاحب‌الزمانی - نویسنده اولین کتاب جامع خودآموز زبان اسپرانتو زبان دوم و بسیاری تألیفات دیگر- مباحث مربوط به اسپرانتو به مرور در فضای مطبوعاتی ایران آن زمان گسترش یافت و مخاطبین قابل توجهی را به خود جلب نمود. از جمله آنها می‌توان به کلاس‌های آموزشی مکتوب از راه دور در مجله "جوانان امروز" (پرتیراژترین نشریه ایران و خاورمیانه آن زمان) و نیز اختصاص یک صفحه به فرهنگ لغات ورزشی به زبان اسپرانتو در مجله "دنیای ورزش" اشاره نمود که مدیریت آن صفحات را آقای رضا خیرخواه زیر نظر دکتر صاحب‌الزمانی بر عهده داشت. پذیرش بی‌دغدغه و با شجاعت مرحوم دعائی و اعتماد ایشان به علم و آگاهی دکتر صاحب‌الزمانی در چاپ درس‌های زبان اسپرانتو و مطالبی درباره آن منجر به روشن ماندن نور امیدی در میان اسپرانتودانان ایرانی شد. در آن زمان و در اواسط دهه ۶۰ در میانه جنگ ایران و عراق در مجلاتی نظیر "جوانان امروز"، "دنیای ورزش" و ماهنامه "اطلاعات علمی" که از مجلات زیر مجموعه موسسه اطلاعات بودند غیرغم فشارهای مختلف، مطالبی در خصوص زبان اسپرانتو چاپ و منتشر می‌شد. برای مثال در مجله جوانان امروز همواره یک ستون به زبان اسپرانتو اختصاص داده شده بود و به سوالات مخاطبین و علاقه‌مندان در این باره پاسخ داده می‌شد. سرمنشا علاقه مندی برخی از اسپرانتودانان امروز ایرانی و علاقه ایشان به فراگیری زبان اسپرانتو نیز از همین مطالب منتشره در مجلات زیر مجموعه روزنامه اطلاعات بوده است. ذهن باز و ضمیر روشن مرحوم دعائی و علاقه وی به فرهنگ و آگاهی مهم‌ترین دلیل استمرار نشر مطالب در خصوص زبان اسپرانتو در آن مجلات بود. گویی مرحوم دعائی حقی غیر قابل انکار بر ذمه زبان اسپرانتو در ایران بعد از انقلاب دارد و چندان گزاف نیست چنانچه گفته شود در حیات و گسترش این زبان بین‌المللی و صلح جو در ایران حقی پدران دارد.

مرحوم دعائی نمونه بارزی از یک شخصیتی آزاده و فرهنگ دوست بود که با ذهنی باز و آگاه با مسائل برخورد می‌کرد و همواره از تعصب و قضاوت‌های متعصبانه دوری می‌ورزید. در جایی که حقوق یک انسان به راحتی نادیده گرفته می‌شد وی مرجعی برای دادخواهی و دفاع از حق در حد توان خود بود و از هیچ تلاشی دریغ نمی‌ورزید. در روزگاری که صحبت از زبان اسپرانتو منجر به پذیرش انواع و اقسام تهمت‌ها و افتراها می‌شد وی تمام قد و با شجاعت در مقابل آنها می‌ایستاد و اگر این زبان در ایران امروز علاقه‌مندان قابل توجهی دارد بخش مهمی از آن را مدیون زنده یاد دعائی است. این یادداشت تلاشی است در جهت یادآوری دینی که زنده یاد دعائی بر گردن جامعه اسپرانتو ایران دارد.

از: رضا خیرخواه

اطلاعات

هدار ایران نسبت به هر گونه اقدام سیاسی در آزادی آنتی

یار دیرین و راستین امام به مراد و مقتدایش پیوست

انست ملت را در مقابل ی قرار دهند

Se vi ne partoprenis Montrealan UK, Ĉu vi UK-umis sur Telegramo?

Reza Kheirkhah (Tajvano)

Ĉi-jaran UK en Montrealo de Kanado (6-13a de Aŭgusto) Partoprenis 842 personoj el 56 landoj, kiu konsiderinte du seriozajn barilojn estis sukcesa.

Barilo 1: vizo. Multaj, ĉefe el Aziaj landoj, ne sukcesis ricevi vizon, malgraŭ ilia aliĝo kaj kotiz-pago (ekzemple el Irano aliĝis 20 kaj sukcesis esti ĉe UK neni!).

Barilo 2: Kovimo. Multaj ne aliĝis aŭ aliĝis kaj poste decidis ne iri tien pro la risiko esti infektita.

Kaj tamen ĉi-jaran UK-n, la unua fizika post du jaroj, multaj (eble centoj) povis ĝui virtuale. Tio estas ili per aliĝo al Telegram-kanalo de UK povis iel senti la etoson kaj vidi multajn fotojn kaj iujn filmetojn krom multaj skriboj.

Krom la Telegramo, oni povis ankaŭ viziti paĝon sur la reto kie oni povis vidi amason da fotoj kaj filmetoj ĉiu tage.

Por vidi tiun paĝon, bv klinki ĉi tie: mallonge.net/fotoj2022

Jen kelkaj el tiuj fotoj por tiuj kiuj maltrafis kaj UK-n kaj Telegram-kanalon!

La fina benko!

Prof. Humphry Tonkin prelegis pri Esperanto kaj Interkulturo. Iu ŝerce donis tiun titolon al lia foto!

La kongresejo moderna

La kongresejo estis sufiĉe moderna kun bela arkitekturo ene kaj ekstere.

La vetero

La vetero kvankam somera, foje sufiĉe malvarmis tiel ke ĝi atingis ĝis 16 grado.

Senpaga testilo

Dum la kongreso iuj estis infektitaj de kovido kaj do por certiĝi ke homoj ĉirkaŭ tiuj infektitoj estus neinfektitaj, oni provizis senpagajn testilojn.

Beletraj konkursoj de UEA

Kiel kutime ankaŭ ĉijare ĝi okazis kaj jen kelkaj el la gajntoj.

Koncertoj

Estis amaso de koncertoj ĉiutage preskaŭ.

Kongresanetoj!

Ĉie troviĝis infanoj, kies patr(in)o partoprenis UK kaj ili vigle sekvis ilin ĉefe kiam temis pri ekskursoj!

Internacia Infana Kongreseto: Multaj ekskursoj!

Onidire la partoprenantoj de IIK preskaŭ ĉiutage ien ekskursis kaj ne tiom serioze kiel UK-anoj frekventis ĉambrojn por aŭdi prelegojn kaj partopreni kunsidojn ktp.

Tri Martenoj kune deĵoras!

Unu el la kuriozaĵoj de UK estis ke ĉe ties informejo almenaŭ en unu tago estis tri homoj kun la sama nomo kaj ĉiuj el UK-urbo Montrealo!

Kleriga Lundo

Kadre de la 'kleriga lundo' Sylvain Lelarge faris interaktivan prezenton pri 'renkontiĝoj kun bestoj'. En tiu parteto, oni parolis pri la vulpo, ĉu amiko, ĉu fiulo?

Raporto de amas-komunikiloj de Kanado pri UK

Estis raportoj en ĵurnaloj kaj ankaŭ kelkaj televidaj programoj kiuj raportis kaj diskutis pri Esperanto kaj UK. Jen CBC viva intervjuo fare de Joel Amis

Masku ..... masku kamaradoj!

Kvankam uzo de masko ne estis deviga dum UK, tamen multaj preferis memvole uzi ĝin por sekureco. Jen unu kongresano kiu maltrafis la komunan fotadon kaj sendinte sian foton ŝajne petis ke oni iel ŝovu ĝin en la komunan foton!

Zamenhof en ĉiu UK!

Laŭmemore ofte en multaj UK-j estis almenaŭ unu kongresano kun la familia nomo Zamenhof. Kaj ĉi-jare Margaret Zamenhof estis tie. Jen en la foto ŝi aperas kun sia amikino fama Katalin Kovats, la reĝino de nia Esperantujo!

Masku ..... masku kamaradoj!

Ĉijare compare kun aliaj jaroj ŝajne estis pli da T-ĉemizoj Espeantaj kaj jen unu el ili.

Tomboj de Zamenhofoj en Montrealo

Iuj parencoj de Zamenhof havas tombon en Montrealo. Ili bonvenigis lin kiam li vizitis Montrealon en 1910. Ĵenia Amis prelegis pri tio.

Tomboj de Zamenhofoj en Montrealo

Jen centoj de partoprenantoj antaŭ la kongresejo por tradicia fotado. Ĝi okazis en la 3a tago de la kongreso.

Tomboj de Zamenhofoj en Montrealo

Jen centoj de partoprenantoj antaŭ la kongresejo por tradicia fotado. Ĝi okazis en la 3a tago de la kongreso.

108[^] UNIVERSALA
KONGRESO DE ESPERANTO
TORINO
29.07-05.08.2023

صد و هشتمین کنگره جهانی اسپرانتو (UK) از ۲۹ جولای تا ۵ آگوست ۲۰۲۳ (۷ الی ۱۴ مرداد ۱۴۰۲) با موضوع «مهاجرت: تلاقی ارزش‌های انسانی» در تورین ایتالیا برگزار می‌شود. آدرس وب سایت کمیته محلی برگزارکننده کنگره از این قرار است:

www.esperanto.it/torino2023

محل برگزاری کنگره پلی‌تکنیک تورین خواهد بود، دانشگاهی با بیش از ۱۶۰ سال سابقه که به عنوان یکی از اصلی‌ترین دانشگاه‌های فنی اروپا با حدود ۳۶۰۰۰ دانشجو شناخته می‌شود.

در تاریخچه کنگره‌های جهانی، این چهارمین بار است که کشور ایتالیا میزبانی کنگره را عهده‌دار شده است. شهر میزبان، تورین، اولین پایتخت ایتالیا (۱۸۶۱-۱۸۶۵) بود. شهری که فضای ایتالیا و فرانسه در آن ادغام می‌شود. پس از جنگ جهانی دوم، تورین مقصد بسیاری از مهاجران جنوب ایتالیا بود که توسط کارخانه‌های بزرگ جذب می‌شدند، که به شهر فرصتی برای گسترش، پذیرش و کمک به نیازمندان خارجی داد. از این نظر، کارخانه خودروسازی فیات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود، جایی که اورسولا و جوزپه گراتاپالیا در آن کار می‌کردند، و به لطف آنها کارخانه تعدادی بروشور و ویدئوهای کوتاه به زبان اسپرانتو منتشر کرد تا شهر و خودروهای جدید را به عموم برساند.

Veturoj kaj memoraĵoj!!(7)

Verkis: Nazi Solat

Viziti 100-an UK-on en Francio en 2015

La unua Universala Kongreso¹ de Esperanto okazis en 1915 en “Bulonjo-ĉe-Mar”² en kiu partoprenis 688 esperantistoj el 20 landoj de tuta mondo, kio estas grava historia evento.

Ampleksa planado estis farita por festi la 100-an jubileon de la okazaĵo. Oni provis plenumi ĝin en sama loko, sed tiu loko ne havis taŭgan salonon por gastigi grandan kunvenon. Tre gravis ankaŭ konservi la sekurecon de la kunveno; en 2015 okazis du teroristaj atakoj en Francio!

La plej proksima taŭga urbo estis Lille³.

Ladaan, mia malnova kamaradino, loĝas proksime al Parizo. Mi profitis la okazon kaj ricevinte unu-monatan francan vizon, unue iris viziti ŝin kaj ni kune pasigis la festotagon de la Sendependeco je la 14-a de Julio en Parizo sur la bela Elizea Strato kun multaj sekurecaj

provizoj; ni devis spekti la art-fajraĵojn kaj lumigan ceremonion de malproksime. Mia franca amiko Guy Perrin, kiu antaŭe veturis du foje al Teherano kaj ĉeestis niajn jar-kunvenojn, havis geamikojn kiuj havis malplenan hejmon en Lille. Li invitis min unue iri al lia domo en “Kale” kie li loĝis kun sia juna filo, kaj poste akompane iri al “Lille” al la domo de lia amiko kaj resti tie dum la kunveno esperanta!

La filo de Guj suferis aŭtisman, kaj mi jam maltrankviliĝis pri liaj reagoj kontraŭ mi. Ĉar mi neniam havis sperton pri kontakto kun ĉi tiaj homoj.

Kiam mi demandis pri ĉi tiu problemo mia, li certigis min ke ne estos problemo.

Li pravis kaj vere okazis neniu problemo!

Ĉiu nokte antaŭ enlitiĝo, li agordis la elektran kaldronon de sia filo. Post lia vekiĝo matene, li sekvadis sian propran horaron kaj havis nenion komunan kun ni.

1- Unua UK okazis de 7-a ĝis 12-a de aŭgusto 1905, kaj ĉeestis 688 Esperantistoj el 20 landoj. La unua internacia kunveno, kvazaŭ antaŭkongreso okazis en 1904 en Calais, kie precipe francoj kaj angloj kunvenis. Estis provo, ĉu diverslingvaj esperantistoj reciproke sin komprenus. Ĉar la provo bonege sukcesis, oni decidis kunvoki pli grandstilan kunvenon por proksima jaro en Bulonjo-ĉe-Mar. Dum la preparoj eksplodis la milito inter Japanujo kaj Rusujo kaj estis danĝero kaj eĉ famo ke Zamenhof ne povos partopreni.

2- Estas urbo en la Nordo de Francio, en la departemento Pas-de-Calais, ĉe la Maniko, je la elfluejo de rivero Liane.

3- Estas grava nordfranca komunumo kaj ĉefurbo de la departemento Nord kaj de la regiono Hauts-de-France. Ofte kromnomata ĉefurbo de franca Flandrio. Ĝi tiel estas la plej granda urbo de la loka municiparo Métropole européenne de Lille, kiu entute konsistas el 85 municipoj (inkluzive de Roubaix, Tourcoing kaj Villeneuve-d’Ascq). Lille estas laŭ loĝantaro la kvara plej granda aglomeraĵo de Francio, post Parizo, Liono kaj Marsejlo. Ĝi havas komunan bordon kun Belgio.

Post veturo per trajno kaj atingi Guj-on, mi havis tri tagojn por viziti la vidindaĵojn de la areo, ĝuste proksime de la franca bordo.

En unu momento, ni alproksimiĝis al tio, kion oni nomis “Kale” en niaj novaĵoj en Irano. Sed la ĝusta dialekto estas skribita “Calais”.

“Guj” diris ke ĉiuj estis konsilitaj, ke eĉ la aŭtaj fenestroj estu fermitaj, por ke ne alfrontu la atakon de la fuĝintoj, kiuj kolektiĝis en tiu areo kaj deziris transiri Anglujen!!

La etoso estis tre timiga!

Kun la katastrofo de Manŝ⁴-kanalo mi konatiĝis helpe de Guj; ĉiutage la mortnombro sur la kanalo estis publikigita en lokaj ĵurnaloj! Multaj pensis ke 50 Km., la longo de kanalo, ne estas tiom granda afero, oni povus facile naĝi kaj atingi la perditan paradizon!

Aŭ ili provis transiri la kanalon, nekonsciante ke trajno kies diametro egalas kun kanaldiametro pasas tra la kanalo. Kiam la trajno alvenas, aŭ al la surfaco de la kanalo ili algluiĝis, kio kondukis al ilia dispremo! Aŭ ili saltis por ligi manojn al supro de la trajno! Ili neniam imagis, ke la altensia elektro pasante super la trajno kaŭzos ilin elektrokuto kaj morto!

Kiam mi demandis, kial transiri al Anglujo tra ĉi tia tragedio, li respondis ke ĉar la privilegioj de Anglujo por fuĝintoj estas pli bonaj kaj pli konvenaj!!

Guy estis emerito de la Franca Mar-armeo, kaj unu el liaj plej ŝatataj ŝatokupoj estis boatado kun boato kiun li konstruis mem. Ni veturis per boateto kaj li kuraĝis doni al mi la stirilon de la boato dum kelkaj minutoj. Estis nova sperto por mi kaj kelkfoje ridinda por li!!

Revene al Tehrano ni informiĝis ke kadavro de “Guj” estis trovita en la maro! Tiuĉi novaĵo ege ŝokigis nin en Irano! Foje mi pensas kion faras lia filo sen gepatroj; lia patrino jam forpasis antaŭ kelkaj jaroj post ek trovi iun tumoron en ŝia cerbo kaj opercii ĝin en Francio!

Ni vizitis Amieno-Katedralon⁵. Ĝi ankaŭ ekzistis en listo de ekskursoj de la kunveno! Dum ekskurso oni donis al ĉiuj kusenojn por eviti tuŝi malvarman grundon sube, sed kiam mi kun Guj vizitis tien, mi suferis pro malvarmo kie mi sidiĝis!!

Vizito de Amieno Katedrale okazis post la 23-a horo, por ke la lumefiko estu klara kaj videbla.

La pejzaĝo dum tago estas tre malsamaj de la nokta kiu faritas helpe de lasera lumo.

4- Tiuĉi kanalo ligas la francan havenon Paducale al la angla urbo Fouxton. Ĝi estis fosita sub la marfundo.

La kosto, kiu estas la plej granda konstruprojekto de Eŭropo, estas taksita ĉirkaŭ 8 miliardoj USD. Tiu ĉi tunelo estas konstruita 40 metrojn sub la marfundo (pli ol 100 metrojn sub la marnivelo) kaj havas 2 liniojn (returvojaĝo) por aŭto kaj persontrajnoj. La diametro de ĉiu kanalo estas 7,6 metroj kaj ĝi havas ventoladon kaj savtubojn por eventualaj viktimoj. Trajnoj trairas la tunelon en 20 minutoj, kio reduktas vojaĝdaŭron de Parizo al Londono kaj inverse surtere je 3 horoj.

La Kanala Tunelo, denove ligas Anglion de tero al la resto de Eŭropo. La tunelo longas 50,5 km kaj estas fosita sub Maniko kaj ligas Kent en Anglio al Calais en Francio. La angla Civil Engineers Association, kiu estas nomita unu el la Sep Mirindaĵoj de la Moderna Mondo, havas du fervojajn trakojn kaj flankan tunelon por aŭtoj. Oni diras, ke nur en la Glaciepoko, antaŭ ĉirkaŭ 8500 jaroj, Britio estis ligita al Eŭropo. La miliardoj projekto estis la plej multekosta inĝenieristikprojekto en historio dum sia konstruo, kostante sep fojojn pli multe ol la Golden Gate Bridge (unu el la Sep Mirindaĵoj de la Moderna Mondo).

5- La Katedralo Nia Damo de Amieno estas katolika katedralo de la urbo Amiens en la departemento Somme; la katedralo estas gotika kaj ĝi fermis la ciklon de gotik-klasikaj katedraloj. Ĝia konstruado komenciĝis en 1220, sur antaŭa romanika katedralo detruita de incendio. Ĝi havas formon de latina kruco kaj inter 1366 kaj 1401 oni aldonis la turojn, kiuj situas ambaŭflanke de la ĉefa fasado. Ĝi estas la plej vasta katedralo de Francio pro siaj internaj volumenoj (200 000 m³) kaj iĝis Monda heredaĵo de UNESKO en 1981.

La katedralo konservas, inter aliaj, du relikvojn de Johano la Baptisto, kiuj igis ke la templo dum mezepoko iĝu unu el la ĉefaj pilgrimlokoj de Eŭropo.

Je la fino de ekskurso, ni havis bonegan vespermanĝon kiu estis tre agrabla. Ni havis interesan sperton.

Post reveno, biciklo de unu gvidanto nia kion li ŝlisis apud la kunven-ejo estis for-rabita kio ege bedaŭrigis nin!

Ni vizitis urbodoman placon kie oni metis skulptaĵon de La Burgeroj de Calais⁶. Guj klarigis la rakonton ĝian al mi.

Multaj el miaj geamikoj ĉeestis ĉi tiun historian eventon, kaj la renkontiĝoj estis renovigitaj.

Ĉeestis kelkaj geamikoj el Irano, kiuj sukcesis atingi vizon de Francio, kaj Irana Esperanta Asocio eĉ havis specialan budon.

Programoj okazis laŭ horaro, inkluzive prelegoj, artprogramoj kaj vizitoj.

Dum kunveno ni kune kun popoloj kantis poemaron kiun nin disdonis surloke!

Mi sukcesis konatigi du miajn geamikojn polajn, Ella kaj Stašek, kiuj hazarde naskiĝis en la sama urbo nomata Gliwicz, sed ne sciis unu pri la alia!

"Guj estis tre aktiva esperantisto, li multe helpis dum la UK en Lillo. Li tre entuziasme rakontis pri siaj vojaĝoj al Irano kaj pri liaj Iranaj esperantistaj amikoj."

Muriel B

<https://mallonge.net/qe>

6- La Burgeroj de Calais estas skulptaĵo de Auguste Rodin en dek du originaj fandadoj kaj multaj kopioj. Ĝi festas okazaĵon dum la Centjara Milito, kiam Calais, franca haveno ĉe Maniko, kapitulacis al la angloj post dekunu-monata sieĝo. La grandurbo komisiis Rodin por krei la skulptaĵon en 1884 kaj la laboro estis kompletigita en 1889.

ESPERANTO POR INTERKULTURA KOMUNIKADO

Resumo kaj peto por partopreno

<https://ikiko.civiciencia.io/>

1. Temas pri kunveno kun la temo kulturo kaj komunikado, ĉefe pri interkultura komunikado, kies celo estas kolekti ideojn pri la temo kaj montri Esperanton funkcianta al neesperantistoj.

2. Se en via urbo aŭ lando vi sukcesas kunmeti teameton da esperantistoj, kiuj volas okupiĝi pri aranĝado de ĉi tiu kunveno, ni petas vin aranĝi ĝin por viaj samurbanoj, samlandanoj prefere neesperantistoj, kiuj interesiĝas diskuti pri la temo "Interkultura komunikado". Povas temi pri lingva justeco, hegemonioj, edukado en plurkultura etoso, internaciaj renkontiĝoj, ktp.

3. La kongreso okazu en la lingvoj, kiujn la partoprenantoj ŝatas uzi kun traduko al via nacia lingvo aŭ al Esperanto.

4. IKIKO estas monda, reta kunveno de la lokaj/naciaj kunvenoj, kiu okazos inter la 8an kaj la 12an de novembro de 2022. Oni provos konekti reprezentantojn el la pluraj kunvenoj por interŝanĝi la ideojn aperintajn en la lokaj, naciaj kongresoj en Esperanto. Ankaŭ la partoprenintoj de la lokaj kaj naciaj kunvenoj rajtos ĉeesti kaj sperti la egalecan funkciadon de Esperanto kiel komuna lingvo. Pro tio en ĉiu kunveno devas esti almenaŭ unu esperantisto, kiu povas traduki.

5. Oni povas kontribui al la diskuto per rekta alparolo, per skribita teksto ankaŭ scienca, per filmeto, per kanto, ktp. Ĉiuj materialoj aperos en revuo aŭ estos gardataj en reta paĝaro.

Nun ekzistas kunven-organizantoj en Ĉilio, Kolombio, Meksiko, Hispanujo, Francujo, Germanujo kaj Irano. Kaj ni traktas kun organizantoj en Usono, Tanzanio kaj DR Kongo.

La plejmulto el la partoprenantoj scias nenion pri Esperanto. Ili renkontas la lingvon survoje, samtempe malkovras ĝian nehegemonian realan valoron.

Se vi scivolemas, skribu al viko@civiciencia.io kaj ni gvidos vin partopreni en via lando.

سفرها و خاطره‌ها!! (۷)

سفر فرانسه و شرکت در صدمین کنگره جهانی اسپرانتو (۲۰۱۵)

نخستین کنگره جهانی اسپرانتو، سال ۱۹۰۵ در Bolonjo çe mar^۲ برگزار شد که رویداد تاریخی مهمی به شمار می‌رود.

به مناسبت بزرگداشت صدمین سالگرد این رویداد، برنامه‌ریزی گسترده‌ای انجام شد؛ کوشش شده بود که در همان محل نخستین کنگره، برگزار شود ولی در آن دهکده کوچک، سالنی مناسب که بتواند جمع بزرگی را میزبانی کند، وجود نداشت. علاوه بر این در همان سال حمله به روزنامه فرانسوی زبان "شارلی ابدو"^۳ انجام شده بود و به همین دلیل، حفظ امنیت گردهمایی، بسیار اهمیت یافته بود.

نزدیک‌ترین شهر بزرگ مناسب، شهر "لیل"^۴ بود.

لادن، یکی از همکلاسی‌های قدیمی من در نزدیکی پاریس، زندگی می‌کند. از فرصت استفاده کردم و با دریافت ویزای یک ماهه به کمک دعوتنامه گردهمایی اسپرانتو، اول به دیدن او رفتم و جشن استقلال ۱۴ ژوئیه پاریس را با رعایت مسایل امنیتی فراوان، در شانزه لیزه زیبا گذراندیم؛ مجبور بودیم از فاصله دور، مراسم آتش‌بازی و نورافشانی را ببینیم.

۱- اولین همایش جهانی اسپرانتو، نخستین و تاریخی‌ترین گردهمایی اسپرانتودانان در جهان بود که در سال ۱۹۰۵ و با حضور ۶۸۸ اسپرانتیست در شهر بولونی-سور-مر فرانسه برگزار گردید. مبتکر این همایش، رئیس گروه اسپرانتوی بولونی-سور-مر، آلفرد میشو بود که خبر برگزاری آن را نخستین بار در ملاقاتی بین‌المللی در سال قبل از آن (۱۹۰۴) اعلام کرده بود.

۲- در شهرستان پا-دو-کاله در ناحیه نور-پا-دو-کاله در کشور فرانسه واقع شده‌است.

۳- شارلی ابدو یک مجله فکاهی چپ‌گرای فرانسوی است که چهارشنبه‌ها منتشر می‌شود. درونمایه این مجله، لحنی انتقادی دارد و خطمشی اعلام شده آن فعالیت‌های ضد نژادپرستی است. نگارش‌های این مجله، شامل نقد و تمسخر کاتولیک فرانسه، یهودیت در فرانسه (از جمله هولوکاست)، اسلام در فرانسه، سیاست و حتی فرهنگ عامه فرانسه می‌شود. شارلی ابدو در سال‌های ۲۰۱۱، ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰ هدف حمله تروریستی بوده است. تمام این حملات در پاسخ به انتشار کاریکاتورهای محمد (ص) پیامبر اسلام، اتفاق افتاده و در دومین حمله ۱۲ نفر کشته شدند.

۴- لیل از شهرهای شمالی در ناحیه نور-پا-دو-کاله کشور فرانسه است. شهر اصلی لیل، متروپل چهارمین منطقه شهری در فرانسه پس از پاریس، لیون، و مارس می‌باشد. لیل، در بستر رودخانه دنول شکل گرفته است و در مرز فرانسه و بلژیک قرار دارد.

در فرصتی به نزدیکی آنچه در اخبار ما "کاله"^۵ خوانده می‌شد، رفتیم. در صورتی که گویش درست آن "کله" بر وزن "تنه" است و به صورت "Calais" نوشته می‌شود.

"گی" می‌گفت به همه توصیه شده که بویژه شب‌ها درها قفل و حتی شیشه ماشین حتماً بالا باشد تا با حمله پناهندگانی که در آن منطقه جمع شده و قصد گذر به انگلستان داشتند، مواجه نشوند!!

فضای بسیار ترسناکی بود!

با فاجعه تونل مانس!!^۶ هم آشنا شدم؛ هر روز آمار کشته‌شدگان مسیر تونل، در روزنامه‌های محلی، منتشر می‌شد!

بسیاری تصور می‌کردند، ۵۰ کیلومتر طول تونل مانس، مساله مهمی نیست، می‌توان به راحتی شنا کرد و به بهشت گم شده، دست یافت!

یا از داخل تونل سعی می‌کردند عبور کنند، غافل از اینکه از داخل تونل، قطاری با قطر تونل، عبور می‌کند. با رسیدن قطار، یا به بدنه تونل، خود را می‌چسباندند که منجر به له شدنشان می‌شد! و یا می‌پریدند تا دستشان را به بالای قطار، بند کنند!

آنان هیچگاه تصور نمی‌کردند برق فشار قوی که از بالای قطار، عبور می‌کند، منجر به برق‌گرفتگی و فوتشان می‌شود!

شنیدن این اخبار بسیار برایم شوک‌آور بود. وقتی سوال کردم، چرا گذر به انگلستان با این مصیبت؟؟، پاسخ داد چون امتیازهای انگلستان به پناهندگان، بهتر و بیشتر است!!

"گی" بازنشسته نیروی دریایی فرانسه بود و از تفریحات مورد علاقه‌اش قایقرانی با قایقی بود که خودش ساخته بود. کمی قایق‌سواری کردیم و جرات کرد، سکان قایق را چند دقیقه به من سپرد. تجربه جالب و مناظر دیدنی داشتیم و "گی" از هدایت قایق به وسیله من، بارها به خنده افتاد!!

دوست اسپرانتیست فرانسوی من، Guy Perrin که قبلاً دو بار به تهران سفر کرده و در گردهمایی‌های سالانه ما شرکت کرده بود، آشنایی داشت که در شهر "لیل" منزلی خالی داشتند. از من دعوت کرد تا نخست به منزلش در "کله" که با پسروانش در آن ساکن بود، بروم و بعد همراه هم به "لیل" منزل دوستش برویم و زمان یک هفته‌ای کنگره را آنجا بمانیم!

از پاریس با قطار به محل سکونت "گی" رفتیم. سه روز فرصت داشتیم تا برخی از دیدنی‌های منطقه را بازدید کنیم.

"گی" که قبلاً به دلیل علاقه به ایران، کمی هم فارسی یاد گرفته بود، برای پیدا کردن من در ایستگاه راه آهن، تابلویی درست کرده بود با نام من به صورت (ن ا زی)! وقتی یکدیگر را پیدا کردیم، گفت کافی بود نام ترا به انگلیسی می‌نوشتیم: Nazi! در فضای پس از انفجار بمب در فرانسه و پیامدهای آن، معلوم نبود چه بر سرم می‌آمد!! حالا درست نوشتیم یا نه؟

پسر "گی" مشکل اوتیسم داشت و من پیشاپیش، نگران واکنش‌هایش بودم.

وقتی در این مورد سوال کردم، به من اطمینان داد که مشکلی پیش نخواهد آمد. واقعاً هم برخوردی کاملاً معمولی داشت و مشکلی پیش نیامد!

شب قبل از خواب، ساعت قوری برقی پسرش را کوک می‌کرد، با بیدار شدنش، دنبال برنامه‌های تنظیم شده خودش می‌رفت و با برنامه‌های گشت و گذار ما هم کاری نداشت.

گی و پسرش جلوی خانه‌شان

۵- کله (Calais) یک شهر ساحلی و یک بندرگاه مهم در شمال فرانسه است. این شهر به خاطر موقعیتش، از زمان قرون وسطی بندر عمده و مرکز بسیار مهم حمل و نقل و بازرگانی با انگلستان بوده‌است. بخش قدیمی شهر، معروف به کله شمال در یک جزیره مصنوعی واقع شده که توسط کانال‌ها و بندرگاه‌ها احاطه شده‌است. بخش تازه‌تر این شهر، سن‌پیر، در جنوب و جنوب شرق واقع شده‌است. در مرکز شهر قدیمی، میدان پلاس دارم قرار دارد، که برجی به نام تور دوگوئه (Tour du Guet) یا برج دیدبانی جای گرفته است. این سازه در سده ۱۳ میلادی ساخته شده و تا سال ۱۸۴۸ به عنوان فانوس دریایی به کار گرفته می‌شد. این شهر در کنار اینکه یک مرکز ترابری به‌شمار می‌آید، یک بندر ماهیگیری قابل توجه و مرکز بازاریابی ماهی‌فروشان نیز هست. به خاطر وجود تونل مانس، از سال ۱۹۹۹ تعداد زیادی از مهاجران در داخل و اطراف کله به‌سر می‌برند، از جمله در اردوگاه معروف به «جنگل». این کمپ پناهندگی در ۲۶ اکتبر سال ۲۰۱۶ به‌طور کامل تخلیه شد.

۶- تونل مانس مسیر راه‌آهن این تونل ۵۰٫۵ کیلومتری در بستر کانال مانس است که بندر پادوکاله فرانسه را به شهرک فوکستون انگلستان متصل می‌کند. این تونل در زیر کف دریا حفر شده‌است.

تونل مانس که به آن تونل کانال نیز گفته می‌شود، انگلستان را از طریق خشکی به قاره اروپا متصل می‌کند. این تونل به وسیله انجمن مهندسان عمران آمریکا یکی از عجایب هفتگان دنیای مدرن نامیده شده است و دارای دو خط ریلی و یک تونل جانبی برای خودروها است. گفته می‌شود در عصر یخبندان یعنی چیزی حدود ۸٫۵۰۰ سال پیش، انگلستان به اروپا متصل بوده است.

از ایران هم به رغم انتظار، تعدادی از دوستان ایرانی، موفق به گرفتن ویزا شده و حضور داشتند، حتی غرفه مخصوص انجمن داشتیم.

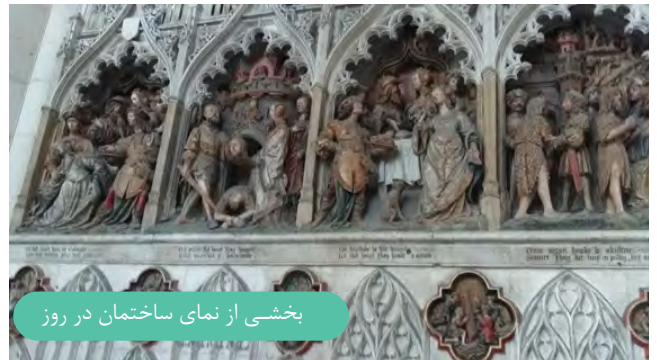

برنامه‌های گردهمایی مطابق جدول برنامه‌ریزی شده،

از "آمیان"^۷ هم دیدن کردیم. هرچند که بازدید "آمیان" جزو گلگشت‌های گردهمایی هم بود و من قبلاً ثبت‌نام کرده بودم. با این تفاوت که در زمان گلگشت، برای نشستن روی زمین سرد و مشاهده تصاویر زیبا، بالشتک مناسب به همه گروه دادند، در صورتی که وقتی با "گی" رفته بودم، روی زمین سرد نشستیم که سردی زمین زیر پاهایم، اذیت‌کننده بود!!

دیدار یازده شب به بعد انجام می‌شود تا جلوه نورپردازی، مشخص و قابل دید باشد.

تصویر و نمای روز با نمای شبانه آن بسیار متفاوت هستند؛ این جلوه‌بخشی را به کمک نور لیزر انجام می‌دهند.

در پایان گلگشت، شام مفصل و خوبی هم در نظر گرفته بودند که بسیار دلچسب بود.

در بازگشت از گلگشت، متوجه شدیم دوچرخه یکی از راهنماهای گلگشت را از مقابل هتل محل برگزاری گردهمایی، برده بودند!! خیلی متاسف شدم.

اندکی بعد، خبر پیدا شدن جسد بی‌جان "گی" در دریا، همه ما در ایران را شوکه کرد. خیلی وقت‌ها فکر می‌کنم پسرش، چه می‌کند؟! بدون مادر و پدری که هر شب، ساعت قوری‌اش را کوک می‌کرد تا برنامه روزش را شروع کند!!

"گی" همسرش را چند سال پیش به دنبال پیدا شدن غده مغزی و معالجه آن در فرانسه، از دست داده بود!

میدان سرباز گمنام^۸، از دیدنی‌های شهر را هم دیدن کردیم که داستان جالب آن را برایم شرح داد.

بسیاری از دوستانم در این رویداد تاریخی، شرکت کرده بودند و دیدارها تازه شد.

۷- کلیسای جامع آمیان، کلیسای کاتولیک در آمیان فرانسه است. این کلیسا که در قرن ۱۳ میلادی ساخته شده دارای ۱۴۵ متر طول، ۷۰ متر عرض، ۴۲،۳۰ متر ارتفاع می‌باشد، کلیسای جامع آمیان در سال ۱۹۸۱ در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است.

۸- در سال ۱۳۴۶، انگلستان در جنگ پیروز می‌شود ولی شهر Calais ده ماه مقاومت می‌کند و در نهایت تصرف می‌شود. شاه ادوارد، دستور می‌دهد که شش تن از سردمداران شهر، طناب دار بر گردن، کلید شهر را به طور نمادین با خودشان حمل کنند و به سمت دروازه شهر و محل اعدام قدم بردارند تا این گونه شهر بخشیده شود. در انتها با وساطت ملکه انگلستان، این شش تن هم بخشیده می‌شوند. رودین مأمور شد تا در سال ۱۸۸۴ این مجسمه یادبود را بسازد و کار در سال ۱۸۸۹ به پایان رسید. اولین فردی که داوطلب بوده از این شش تن و بقیه را هم با خودش همراه کرده و از ثروتمندترین اشخاص شهر بوده، saint pierre نام دارد و پارک زیبایی هم که امروزه جلوی شهرداری قرار دارد، به اسم او نامگذاری شده است.

شامل سخنرانی، برنامه‌های هنری و بازدیدها پیش رفت. از برنامه‌های ابتکاری این دوره، پخش برگه‌های شعراسپرانتو در میان مردم و همخوانی با آنان در خیابان‌های اطراف محل گردهمایی بود.

در مدت گردهمایی توانستیم دو دوست لهستانی الاصل خودم (الا و استاشک) که اتفاقاً زاده یک شهر یعنی گلیویتز بودند ولی از وجود یکدیگر خبر نداشتند را با هم آشنا کنم!!

همگی خیلی خوشحال شدیم!

قدردانی و تشکر

خیراندیشی و نیکوکاری از ارزش‌های بسیار زیبای انسانی است که اثرات مثبت و ماندگاری در جامعه برجای می‌گذارد، خاصه چنانچه این نیکوکاری در جهت پیشبرد امور فرهنگی و برای اعتلای فضایل اجتماعی بویژه امور فرهنگی باشد. جامعه اسپرانتودانان نیز از ابتدای ابداع این زبان همواره از کمک‌های مادی و معنوی خیراندیشان و مصلحان بهره‌مند شده و بلاشک گسترش این زبان در عرصه گیتی مرهون این کمک‌ها نیز بوده است. انجمن اسپرانتوی ایران برخورد فرض می‌داند صمیمانه از افرادی که به انحاء مختلف به پیشبرد اهداف انجمن در شناساندن و آموزش زبان اسپرانتو یاری می‌رسانند تشکر و قدردانی نماید. این تقدیر به ویژه به خانمها حشمت فرجی و بهجت ممدوحی و آقاییان بنیامین کفیاجن و آریا مرادی به خاطر کمک‌های ایشان در طی یک سال گذشته تعلق می‌یابد. در این میان لازم است از خانم حشمت فرجی به خاطر کمک سخاوتمندانه و مداومشان به انجمن اسپرانتو در واگذاری مستمری ماهانه‌شان برای صرف در امور جاری انجمن تشکر ویژه به عمل آید. نامبرده که سال‌هاست در خارج از کشور سکونت دارند و از اسپرانتودانان پیشکسوت ایرانی نیز می‌باشند همواره انجمن را از حمایت‌های خود به اشکال مختلف بهره‌مند ساخته و موجبات رشد و بالندگی این زبان در کشورمان را فراهم نموده‌اند. امید که همواره در صحت و سلامت بوده و همچنان در پیشبرد اسپرانتو گام بردارند.

تیم امداد حیات وحش آتش‌نشانی، گوساله فراری را با ابزار مخصوص بیهوش کرد

آیا یک گوساله می‌تواند بوی مرگ را حس کند؟

وزن، به سمت مرکز شهر دوید. تصور کنید چه هراسی بر حیوان مستولی شد. با تماس کشتارگاه جهت کمک، او به هر ترتیب مهار و بازگردانده شد. با ورود به کشتارگاه حیوان دوباره رم کرد و به بیشه‌ای پناه برد! حیوان چه فکری با خود کرد؟ آیا بوی خون به مشامش رسید؟ بویی که برایش آشنا نبود؟ آیا حیوان فهمید که خطر مرگ در پیش است؟ فرار، البته نشانه تصمیم برای بقاست.

کشتارگاه، از تیم امداد حیات وحش آتش‌نشانی تقاضای کمک کرد. با ابزار مخصوص به حیوان داروی بیهوشی شلیک شد اما ماجرا به همین جا خاتمه نیافت چون او به بیشه‌ای که ورود به آن بسیار مشکل بود پناه برد. بنابراین لازم بود ابتدا با کج‌بیل، موانع از سر راه

شاید سوالی که در عنوان مطرح شد غیرمعمول به نظر برسد. درباره هوش حیوانات مقالاتی علمی منتشر می‌شود که معمولا از کنار آنها خیلی راحت عبور می‌کنیم. به عنوان مثال فیل‌ها می‌توانند مسیرها و محیط‌های مختلف را طی زمانی طولانی به خاطر سپرده و در مواقع ضرورت به یاد آورند. یا کلاغ‌ها قادر به انجام کارهای پیچیده و مرکب از چند جزء هستند. اما آیا حیوانات می‌توانند از مرگ خود پیش‌آگاهی پیدا کنند؟

چندی پیش گوساله نر تقریبا بالغی برای ذبح به کشتارگاه فاورس، شهرکی نزدیک سنت اتی‌بن رسید. پنجم آگوست ۲۰۲۱، پیش از ورود به کشتارگاه محلی، حیوان از دست صاحبش فرار کرد و با وجود ۵۰۰ کیلو

دنيا و عادات زندگی

در دنیای امروز اتفاقات بسیار ناگواری رخ می‌دهد. از زلزله گرفته تا آتش‌سوزی، سیل، خشکسالی، آلودگی هوا، بیماری‌های همه‌گیر، جنگ و ... امروز تغییرات اقلیمی امری اجتناب‌ناپذیر است. بسیاری، از لزوم تغییرات در عادات زندگی سخن می‌گویند. یکی از این تغییرات مربوط به دامداری و دامپروری است که زمین‌های زیادی را اشغال می‌کند. بسیاری از پرورش‌دهندگان گاو، خوک و حیوانات دیگر در اروپا ناگزیر باید از کشورهای چون برزیل سوویا وارد کنند. از نظر اقتصادی، این کشورها به‌نوعی درقبال از بین بردن جنگل‌های آمازون مسئولند!

جمعیت زمین حالا دیگر به بیش از هفت میلیارد نفر رسیده است. درحال حاضر سیر کردن این جمعیت نه این‌که ممکن نباشد ولی با ادامه مدل و روند فعلی باعث از بین رفتن منابع و البته آسیب جدی به محیط زیست می‌شود.

منبع: موناتو - دسامبر ۲۰۲۱
نویسنده: پی‌یر گرولموند/ فرانسه
ترجمه: ا. فکری

برداشته شود و بعد حیوان را از بیشه خارج کنند. پس از پشت سر گذاشتن این دشواری‌ها او جهت ذبح به کشتارگاه فرستاده نشد، چراکه پس از تزریق داروی بیهوشی گوشت حیوان قابل خوردن نیست. بنابراین گوساله به چراگاه فرستاده شد. فکر می‌کنید حیوان چه مدت در آنجا باقی ماند؟

متاثر از این اتفاق که رادیوی محلی و روزنامه محلی تریبون شروع به انعکاس آن کردند، برای نجات جان گوساله، دادخواستی اینترنتی راه‌افتاد. حالا نگاه کنید به تاثیر شبکه‌های اجتماعی! ورونیکا فالزون، عضو انجمن حمایت از حیوانات، فراخوانی در توییتر منتشر و ساعتی بعد از بنیاد بریژیت باردو پاسخ دریافت کرد.

جیسله سوچون، یکی دیگر از اهالی هم توانست طی چند ساعت بیش از ۱۳۰۰ یورو جمع‌آوری کند! این مبلغ برای پرداخت هزینه کشتارگاه - مالک رسمی و خریدار گوساله - و هزینه حمل به یک دامداری در نورماندی کافی بود. گوساله نر بقیه عمر خود را، شاید ۲۰ سال، با خیالی آسوده در آن دامداری سپری خواهد کرد.

چنین اتفاقی تاملاتی را به وجود می‌آورد. یکی این‌که چنان‌که فالزون یادآور شد حیوان فهمید چه چیزی در انتظارش است و به نوعی مرگ را حس کرد و از این رو پا به فرار گذاشت. فالزون این سوال را مطرح کرده بود: «آیا پا به فرار گذاشتن حیوانی که می‌خواست جان خودش را نجات دهد می‌تواند دیدگاه ما را نسبت به رابطه موجودات زنده دارای شعور و غذایی که میل می‌کنیم تغییر دهد؟» در حقیقت هوش حیوانات بسیار پیچیده‌تر از آن است که تصور می‌کنیم.

اینترنت و تهییج

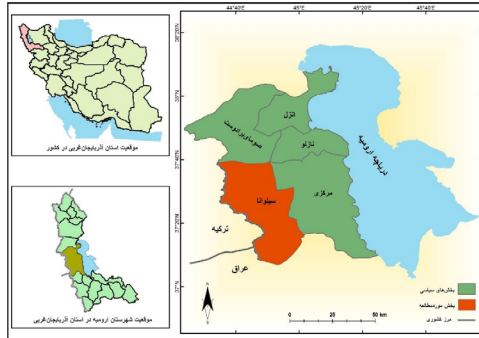
تاثیر به‌اصطلاح «شبکه‌های اجتماعی» واقعا حیرت‌آور است هرچند گاه از آنها برای به‌اشتراک گذاشتن اخبار دروغ سوءاستفاده می‌شود. بدون وجود این شبکه‌ها سرنوشت گوساله به گونه‌ای دیگر رقم می‌خورد. همچنین قدرت «تهییج» این شبکه‌ها بسیار جلب توجه است. مردم باید به فکر آن گوساله بیچاره و درعین حال شجاع باشند درحالی‌که همه خوب می‌دانند روزانه هزاران گاو سلاخی می‌شوند. چرا فقط باید به فکر نجات او بود؟ آیا همه دنیا گیاهخوار یا وگان هستند؟ البته که پاسخ منفی است. بسیاری همچنان گوشت می‌خورند و بدون این‌که به ایراد آن فکر کنند رژیم غذایی خود را محترم می‌شمارند.

Enkonduko al Silvana turismaj vidindaĵoj

معرفی جاذبه‌های گردشگری سیلوانا

صلاح محمدپور Slah Mohammadpour

Okcidente de Urmia troviĝas la regiono Silvana, kiu limas kun Turkio kaj Irako. La centro de tiu urba areo estas de la sama nomo. Silvana ankaŭ havas tri vilaĝojn nomitajn Targuer, Margoor kaj Dasht. Preskaŭ 100% de ĝiaj homoj estas Kermanj kurdoj. Silvana estas la plej ebla natura turisma regiono de la provinco kaj eĉ nordokcidenta Irano. Tre proksime al urbo Urmia (20 km) Tre proksime al turka dogano (30 km) kreis specialan situacion por ĝi. Silvana havas multajn turismajn vidindaĵojn. Ĝi estas unu el la malmultaj lokoj en la mondo, kiu havas tre altan kvaliton de oksigeno kaj estas plena de beleco. Ĝi havas multajn altajn montojn kiel Dalamper, Khoshakuh, Kapro de Sinajo ktp., inter kiuj Khoshakuh, krom montgrimantoj, bonvenigas skiantojn kaj ŝatantojn de vintraj ludoj. Seluk kaj Sol-akvofaloj havas unikajn belecon. La vastaj kaj abundaj ebenaĵoj de ĉi tiu regiono ankaŭ malfermis la pordon por glisaviadiloj al la regiono. La Marmishu Rivero aŭ Lago, same kiel la Silvana Digo Lago, estas inter la vidindaĵoj de tiu regiono. Unu el la unuaj

در غرب شهرستان ارومیه منطقه سیلوانا قرار دارد که با دو کشور ترکیه و عراق هم‌مرز می‌باشد. مرکزاین منطقه شهری با همین نام می‌باشد. همچنین سیلوانا دارای سه دهستان به نام‌های ترگور، مرگور و دشت می‌باشد. تقریباً صد درصد مردمان آن از کردهای کرمانج‌زبان می‌باشند. سیلوانا مستعدترین منطقه گردشگری طبیعی استان و حتی شمال غرب ایران می‌باشد. فاصله بسیار نزدیک تا شهرستان ارومیه (۲۰ کیلومتر) فاصله بسیار نزدیک با گمرک ترکیه (۳۰ کیلومتر) موقعیت خاصی را برای آن خلق کرده است. سیلوانا جاذبه‌های گردشگری بسیاری را داراست. یکی از محدود مناطقی در جهان است که کیفیت اکسیژن بسیار بالایی دارد و سرشار از زیبایی‌هاست. کوه‌های مرتفع بسیاری از جمله دالامپیر، خوشاکوه، بُز سینا و ... را داراست که در این بین خوشاکوه علاوه بر کوهنوردان پذیرای اسکی‌بازان و دوست داران بازی‌های زمستانی می‌باشد. آبشارهای سلوک و سول دو گل زیبایی منحصر به فردی دارند. دشتهای وسیع و سرسبز این منطقه پای پارگلایدرسواران را نیز به منطقه باز کرده است. رودخانه یا دریاچه مارمیشو و همچنین دریاچه سد سیلوانا از جمله جاذبه‌های گردشگری پذیر این منطقه است. از اولین کلیساهایی که در کشور ایران ساخته شده است در ارومیه احداث شده‌اند که کلیسای روستای موانا (مرکز دهستان ترگور) روبروی مسجد روستای موانا، همچنین کلیسای روستای هالولان از آن موارد هستند.

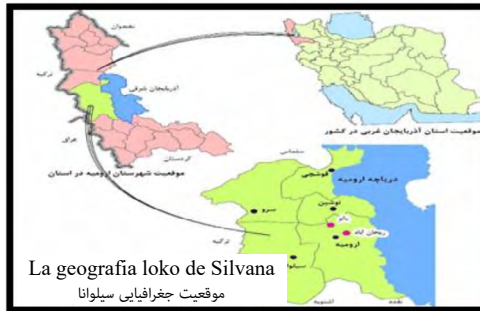
سیلوانا غذاهای محلی بسیار خوشمزه‌ای را نیز داراست. بالوله، بابوله و پالوزه نوعی ساندویچ محلی هستند که سیب‌زمینی، تخم‌مرغ، پنیر و گردو و یا موارد دیگری را دربردارند. مرتوخه از جمله غذاهایی هست که معمولاً با آرد و روغن و شکر پخته

preĝejoj konstruitaj en Irano estis konstruita en Urmia, la preĝejo de Mavanavilaĝo (la centro de Targor vilaĝo) antaŭ la moskeo de Mavana vilaĝo, same kiel la eklezio de Halulan vilaĝo.

Silvana ankaŭ havas kelkajn bongustajn lokajn manĝaĵojn. Baluleh, Babuleh kaj Palozeh estas lokaj sandviĉoj kiuj inkludas terpomojn, ovojn, fromaĝon kaj juglandojn, aŭ io ajn alian. Majorano estas unu el la manĝaĵoj, kiuj estas kutime kuiritaj kun faruno, oleo kaj sukero. Ĉi tiu manĝaĵo ankaŭ estas ofta inter asiroj, kristanoj kaj irananoj, kiu estas manĝita en specialaj ceremonioj. Manĝaĵo nomata Gaimakh (turka) aŭ (Kanjaruk) estas la sama pasto, kiu havas siajn proprajn ventumilojn. Gara (R) Dour, aŭ Doogh (aŭ Iran Ashi en turko) estas unu el la specialaj pladoj en la nordokcidento de la lando. Kaldosh, sorelo, kareo, floroj ktp estas aliaj lokaj pladoj. Lokaj oleaj panoj ankaŭ estas bakitaj sub la nomoj de (Tutak), (Gardeh) kaj (Kadeh), kiuj estas tre avidaj por la matenmanĝo, precipe dum la sankta monato da Ramadano.

Silvana Star Tourism Complex gastigas turistojn el la tuta lando. Ankaŭ, la unua akvobazita turisma komplekso en la lando ekfunkcios sur la Silvana Lago-digo.

mi ŝtudo. ain ĝza dr bin aŝuri zbanan msiĉi zban iran niz mtdaul ast ke dr mrasem ĉasi tnal m ŝtudo. ĝzaii be nam ĝaimax (be zban turki) u ia (knĵrk) همان xagine ast ke prfdran ĉas xud ra dard. ĝra(r) dur, ia همان aŝ duĝ (ia همان airan aŝi be zban turki) az ĝmle aŝ hay ĉas ŝmal ĝrb ĉŝur ast. ĝlduŝ, trŝk, kari, ĝll u ... az diĝr ĝzahas mĉli mŝtnd. nan hay ruĝni mĉli niz be nam hay (tutk), (ĝrde) u (kade) niz pxt m ŝund ke bĝsuu dr mah mbarak rman bray uede ŝĉri mŝtafan bŝiar ziadi dard.

ĝmteĝ ĝrdŝĝri ŝtare ŝilvana mizban ĝrdŝĝran az ŝrasr ĉŝur ast. ĝmĉnin bzudi auin mĝmteĝ ĝrdŝĝri ab mĉur dr ĉŝur br ru ŝd driaxhe ŝilvana ŝruu be kar xwاهد کرد.

ŝĉri bray ŝilvana

ŝlah mĉmdpur

Ĉu vi aŭdis Silvan.uj.o.n?	Āia ŝma ŝilvana ra ŝnideid?
Ke ĝi estas nur bel.uj.o.n!	ke ĝmĝ mĝzn ziiai ast!
Ke ĝi havas Kurd.bon.ul.o.j.n?	ke anŝan hay nik ŝrŝt krdzban dard
Ke ĝi havas MarMisxo.o.n	ke driaxhe marišu ra dard
Ke gi havas ĤoŝaKuh.o.n	ke piŝt aski xuŝakue ra dard
Kiom altas, kiom belas Dalampero?	kuue dalampr ĉĝdr blnd ast? ĉĝdr ziia ast?
Ke ĝi havas Halulan.o	ke (ruŝtai) halolan dard
Ke ĝi havas Balulan.o	ke (ruŝtai) balolan dard
Ĉu vi manĝis Babol.ar.o.n?	Āia babule xurdeid? (ŝanduiĉ mĉli)
Ĉu vi manĝis Balol.ar.o.n?	Āia babule xurdeid? (ŝanduiĉ mĉli)
Mi deziras Paloz.ar.o.n!	mn paluze m xwاهم! (ŝanduiĉ mĉli)
Mi amegas Mertoĥ.ar.on	mn mrtuxe ra ĉiili ĉiili duŝt dardm (ĝzai mĉli)
Li ametas Gajmah.ar.o.n	au ĝaimax ra duŝt dard (ĝzai mĉli)
Ni ŝategas Totek.ar.on	ma tutk ra duŝt dardim! (nan mĉli)
Ne forgesu Gerardoro.n	framuŝ nkniid ĝrardur ra (ĝzai mĉli)
Nek Gerardoro.n nek Keras.Soro.n!	ne ĝrardur ra u ne kras ŝur ra (piarahen qrmz) (xriid libas qrmz bray dlbr)

Mi estis sidanta sur via loko!

Kiam mortis Josif Stalin, lia posteulo Nikita Ĥruŝĉovo en la kongreso de Komunista Partio de Soveta Unio akre kritikis la personecon kaj agadojn de Stalin.

Ĉiuj ĉeestantoj miris, ke kia unu ŝtatestro kritikis la eksan ŝtatestron tiel akre.

Kiam li estis prelegante, dum la salono estis plena de la homoj, subite iu alparolis Ĥruŝĉovo-n kaj kriis: nu, kie vi estis en tiu tempo?

La salono silentiĝis. Ĥruŝĉovo turnis sin al la homoj kaj demandis: kiu demandis la demandon?

Neniu respondis.

Denove demandis: kiu demandis la demandon starĝiu.

Sed neniu starĝis.

Ĥruŝĉovo ridetante diris: tiam mi sidis en via loko!

Kial zorgi?

“Estas nur du aferoj pri kiuj vi zorgu, ĉu vi estas sana aŭ malsana. Se vi estas sana, estas nenio por zorgi pri. Sed se vi estas malsana, estas nur du aferoj pri kiuj vi zorgu, ĉu vi resaniĝos aŭ mortos. Se vi resaniĝos, estos nenio por zorgi pri. Sed se vi mortos, estos nur du aferoj por zorgi pri, ĉu vi iros al la ĉielo aŭ al la infero. Se vi iros al la ĉielo, estos nenio por zorgi pri. Kaj se al la infero vi iros, vi estos tiom okupata premante manojn de viaj amikoj, ke vi ne havos tempon por zorgi.”

Edzino de malriĉa maljunulo al sia edzo petis, ke li aĉetu kombilon por ke ŝi ordigu sian hararon.

La maljunulo honte diris: “Bedaŭrinde mi ne povas aĉeti ĝin. Eĉ mia horloĝ-rimeno estas ŝirita kaj mi ne povas aĉeti novan.” La maljunulino ridetis kaj silentis.

La sekvan tagon la maljunulo vendis sian brakhorloĝon kaj per ĝia mono aĉetis kombilon por sia edzino.

Kiam li revenis hejmen, li mire vidis, ke la edzino tondis siajn harojn kaj per ĝia mono aĉetis novan horloĝ-rimenon por li.

Ili larmante rigardis unu la alian kaj ekploris.

Patrino de persono havis Alzheimer-malsanon. La filo alparolis ŝin kaj diris: “Panjo! Vi havas iun malsanon, pro tio mi portas vin al la maljunula hejmo.”

- Kiu malsano?
- Alzheimer-malsano.
- Kio estas ĝi?
- Vi forgesas ĉion.
- Kvazaŭ vi mem havus tiun malsanon.
- Kial?
- Ŝajne vi forgesis, ke mi kiel malfacile kreskigis vin. Kiel mi suferis malfacilaĵojn por kreskigi vin.

La filo ekpripensis ...

- Panjo! bv pardoni min ...
- Kial?
- Pro tio kion mi intencis fari.
- Kion vi intencis fari?

Fungoj eble komunikas en maniero kiu strange aspektas kiel homa parolado

Mikro X-ray de etaj fungoj. (Mathew Schwartz/Unsplash)

Nova esploro identigis ŝablonojn de nervo-simila elektra agado produktita de fungoj. Aldone, ŝablonoj en la agadoj ŝajnas esti kompareblaj al similaj strukturoj en homa parolado.

Supozante ke la impulsoj eble influas la aliajn ĉelajn agadojn en reto de fungoj, tio ĉi malkovro povus doni al ni novan lumon pri komunikado en mikologiaj organismoj.

Komputikisto Andrew Adamatzky, de la Universitato de la Okcidento de Anglujo en Britio, kapablis trovi pli ol 50 malsimilajn ‘vortojn’ aŭ grupojn de pikiloj el agado produktitaj de la fungaj retoj kiuj estis studitaj.

Oni sciis pri la elektraj zumoj en fungoj dum multaj jaroj, sed analizi tiun ĉi agadon kvazaŭ ke ĝi estus iu lingvo povus riveli multajn aferojn pri kiuj ni ne scias kion tiuj ĉi fungaj fenomenoj

reprezentas.

Adamatzky skribas en sia nova esploro: “Supozante ke la pikiloj de elektra agado estas uzataj de fungoj por komunikado kaj procezi informon en miceliaj retoj, ni grupigas pikilojn al vortoj kaj donas lingvan kaj komplekse informan analizon de la funga pika agado.”

Adamatzky rigardis al elektraj agadoj trans kvar tipoj de fungoj, serĉante ŝablonojn en fantomaj fungoj (*Omphalotus nidiformis*), Enoki fungoj (*Flammulina velutipes*), disigite blankaj fungoj (*Schizophyllum commune*), kaj raŭpaj fungoj (*Cordyceps militaris*).

Elektra agado estis detektita kaj registrita uzante etajn mikroelektrodojn enigitaj en regionoj kie la fungoj koloniis, kaj tiam pikiloj en agado estis organizitaj al grupoj. Ĉiu tipo de fungo malsimilis relate al ĝia pika daŭreco kaj

Raŭpa fungo analizanta. (Andy Adamatzky)

longeco, kaj kelkaj pikiloj eĉ daŭrante pli ol 21 horoj.

Montriĝis ke disigite blankaj fungoj arigis la plej kompleksajn 'frazojn', sed entute la averaĝa funga 'vortlongo' de 5.97 – mezurita de pikaj grupoj – kongruis kun lingvoj kiel la Angla (4.8) kaj la Rusa (6).

Adamatzky diris al The Guardian: “Ni ne scias ĉu ekzistas rekta rilato inter pikaj ŝablonoj en fungaj kaj homaj paroloj, eble ne. Aliflanke, ekzistas multaj similecoj en prilaborado de informoj en vivantaj substratoj de malsimilaj klasoj, familioj kaj specioj. Mi nur estis kurioza kompari ilin.”

Kvankam la komparoj kun la homa parolado estas rimarkindaj, la esplorado ne donas iun ajn indikon pri tio kion la funga reto estus komunikanta, se entute, aŭ kial tiuj ĉi organismoj eble bezonas komunikiĝi laŭlonge de pli vasta regiono.

Konsiderante ke la fungoj vivas sufiĉe

simplajn vivojn, ne ekzistas multaj da eblecoj kiujn oni devas konsideri. Ekzemple, eblas ke tiuj ĉi signaloj estas manieroj kiuj ebligas la fungojn averti pri la minacoj al siaj pluvivadoj, aŭ ebla ŝanĝo en disponeblaj rimedoj.

Ekologo Dan Bebber de la Universitato de Exeter en Britio, kiu ne estis engaĝita en la esploro, diras ke estas longa vojo antaŭ ol ni povas esti certaj ke fungoj parolas inter si.

Bebber diris al The Guardian: “Kvankam interesa, la interpreto kiel lingvo, tio ŝajnas iom troentuziasma, kaj postulus multe pli da esploro kaj ekzameno de kritikaj hipotezoj antaŭ ol ni vidos ‘funĝon’ ĉe Google Translate.”

La esploro estis publikigita ĉe Royal Society Open Science.

Tradukita de: Ali Moradi

Reviziita de: Ronaldo Negromonte

Fonto(Angla): <https://www.sciencealert.com/fungi-communicate-with-patterns-that-look-uncannily-like-our-own-speech>

اسپرانتو زندگی من را زیباتر و ارزشمندتر کرد

گپ و گفت سبزاندیشان با سرکار خانم فرزانه حکیم قدس (درتاج)

«بانوی همیشه متبسم و مهربان»؛ این قابی است که از مهمان این شماره در یاد دارم. در مناسبت‌های گوناگون مربوط به اسپرانتو بسیار گرم و مهربان بودند، به طوری که از سبقت ایشان در سلام و احوال‌پرسی شرمند می‌شدم. کاش آن دیدارها دوباره از سر گرفته شود. دیدارهای چهره‌به‌چهره و تبادل اخبار و تازه‌های اسپرانتو. دیدارهایی که در بسیاری مواقع برای ما به پیشبرد یا کلید زدن ایده‌های نو همراه سایر دوستان منجر می‌شد.

برای گپ و گفت این شماره با سرکار خانم فرزانه درتاج تماس گرفت و ایشان با توجه به اختلاف ساعت میان دو کشور خیلی زود درخواست ما را اجابت کردند و گفت‌وگوی این شماره را، البته کمی متفاوت با شماره‌های قبل، پیش بردیم.

ذوق ملاقات با دوستان اسپرانتودان، مرتب در کلاس‌ها حاضر می‌شدم و با توجه به امکاناتی که داشتم اغلب برنامه‌ها و گردهمایی‌های اسپرانتیستی در سالن طبقه اول منزل مسکونی ما برگزار می‌شد و افتخار میزبانی هم‌آرمان‌هایم را داشتم. لازم به ذکر است با توجه به کمک و علاقه‌ای که همسر (رضا درتاج) به خرج می‌داد، همه مرا به نام درتاج می‌شناختند. در سفرهای بعدی و کنگره‌های جهانی

اینجانب، فرزانه حکیم قدس (درتاج) متولد ۱۳۳۱، وکیل بازنشسته دادگستری و یکی از اعضای انجمن اسپرانتوی ایران هستم. آشنایی من با این زبان زیبا، خیلی اتفاقی پیش آمد، با این توضیح که چون عاشق سفر هستم در یکی از سفرهای داخلی، با خانم فردوس‌نیا، که از اسپرانتودان‌های قدیمی هستند آشنا و هم‌اتاق شدم و ایشان مرا با انجمن اسپرانتو آشنا کردند. اولین آشنایی و سفر اسپرانتویی‌ام را در خدمت آقایان ترابی، آذرهوشنگ و حبیب‌پور و همسران محترم‌شان در سفر زمینی ۱۱ روزه با اتوبوس به ارمنستان شروع کردم و این سفر، شروع زیبایی برای دوستی با آنها بود. هم‌سفر بودن و همراه بودن با نامبردگان و مهربانی و خونگرمی آنها مرا تشویق کرد و مترصد بودم که سفرهای دیگر را با جناب ترابی و گروه اسپرانتودانان آغاز و با شرکت در کنگره‌های جهانی با اسپرانتودانان دیگری آشنا و به آگاهی‌های بیشتری در این زمینه دست پیدا کنم. لذا با درخواست عضویت و شرکت در کلاس‌های آموزشی اسپرانتو که آن زمان در اتاقی در طبقه پایین منزل مسکونی آقای محمدرضا شفیعی برگزار می‌شد و البته دفتر انجمن هم کنار کلاس بود، به عشق و

که هر سال در یکی از کشورها برگزار می‌شود و برایم جالب و ارزشمند بود با افراد بیشتری آشنا شدم. به شاگردی اساتید ارجمند آقایان رضا ترابی، حمزه شفیعی، احمدرضا ممدوحی و دکتر کیهان صیادپور افتخار می‌کنم و ذهن من مملو از خاطرات سفرهای خوبی است که چه در داخل کشور به‌عنوان اکس کورسو و چه در خارج، با اسپرانتودانان داشتم. اسپرانتو نقش بسیار زیبا و ارزشمندی برای من داشته، چراکه آموختن یک زبان در این برهه از زمان، برای من هم جالب بود و هم سرگرم‌کننده. رفتار و برخورد اساتید هم آن‌قدر خوب و سرشار از محبت و مهربانی بود که یادآور: «درس معلم از بود زمزمه محبتی، جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را». هرچند که من دیگر طفل گریز پای نبودم، مرا تشویق می‌کرد زمانی که در تهران هستم، علی‌رغم تمام مسئولیت‌های زندگی در جلسات اسپرانتو شرکت کنم. منزل ما تا قبل از خرید و استقرار دفتر انجمن، همواره محل گردهمایی اعضای اسپرانتو و برپایی سفره‌های «هفت‌سین» و «زامنهوف‌تاگو» و دیگر مراسم‌ها بود. به‌عنوان مثال، یکی از برنامه‌های جشن تولد آقای ممدوحی بود که کتاب ایشان به‌صورت کیک‌کی که توسط دخترم (آرزو در تاج) درست شده بود و مجلس زیبایی ما را زیباتر کرده بود برگزار شد. همچنین، جشن تولد استاد عزیز (آقای حمزه شفیعی) که به همت آقای هاشمی در فرهنگسرا به بهترین و قشنگ‌ترین صورت برگزار شد و شب شاد و زیبایی برای همگی به وجود آورد. البته این برنامه کاملاً سورپرایز و به‌منظور تشکر از زحمات بی‌دریغ جناب شفیعی برگزار شد. مواردی که ذکر شد، خاطرات زیبایی است که از جلسات اسپرانتو و کنگره‌ها دارم.

عضویت در انجمن اسپرانتو، در زندگی من شادی‌آفرین بوده و هست و وقتی صدای آشنای دوستان عزیز انجمنی را از هر کجا که باشد می‌شنوم، شاد و خوشحال می‌شوم. از این‌که مدتی است در ایران نیستم و در ترکیه زندگی می‌کنم و نمی‌توانم در جلسات اسپرانتو شرکت کنم و انجمن اسپرانتو فعالیت‌های ندارد متأسفم. البته خانم فرشیده عربشاهی، عضو قدیمی انجمن، مقیم آنتالیای ترکیه بودند که حدود یکسال قبل به ایران برگشتند. اخیراً اطلاع پیدا کردم شخصی به نام مورات که عضو انجمن اسپرانتو هستند در استانبول زندگی می‌کند.

در پایان، فرصت را غنیمت شمرده از خانم‌ها سیمین عمران‌ی و نازی صولت تشکر می‌کنم و آرزوی پیشرفت هرچه بیشتر انجمن اسپرانتوی ایران را دارم.

DEKLARO DE LA 107-A UNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO EN MONTREALO, KANADO

La 746 partoprenantoj - el 57 landoj - de la 107-a Universala Kongreso de Esperanto, kunveninte en Montrealo, Kanado, de la 6-a ĝis la 13-a de aŭgusto 2022, traktis la kadran temon "Lingvo, vivo, tero: Jardeko de Indiĝenaj Lingvoj." Per teritoria agnosko en la malferma ceremonio de la Kongreso, ni esprimis nian profundan dankon al la diversaj indiĝenaj nacioj, unuavice la ganjenka popolo (Kanien'kehá:ka, Mohawk), kiuj neniam cedis siajn rajtojn je tiu teritorio, kie ni kunvenis.

Per prelegoj, filmoj, diskutrondoj, kaj ankaŭ lingvokurso pri la aniŝinabeka, ni lernis pri la granda diverseco de indiĝenaj lingvoj kaj kulturoj en Nord-Ameriko kaj tutmonde. Ni konstatis, ke indiĝenaj popoloj ludas gravan rolon en la konservado de naturaj resursoj kaj biologia diverseco, kaj estas portantoj de fundamentaj scioj por nia daŭripova ekzisto sur la Tero. Ni krome aŭdis kiel, malgraŭ multaj baroj kaj atakoj al iliaj rajtoj, tiuj popoloj organiziĝas por daŭre plenumi siajn tradiciajn okupojn, konservi siajn kulturajn praktikojn kaj aserti siajn rajtojn je siaj teroj.

Honore al la komenco de la Internacia Jardeko de Indiĝenaj Lingvoj (2022-2032), nia Kongreso eldonis novan tradukon en Esperanto de la Deklaracio de Unuiĝintaj Nacioj pri la Rajtoj de Indiĝenaj Popoloj. Inter la multaj rajtoj agnoskitaj en tiu dokumento, ni aparte atentigas pri Artikolo 13, laŭ kiu "Indiĝenaj popoloj rajtas revivigi, utiligi, evoluigi kaj transdoni al estontaj generacioj siajn historiojn, lingvojn, buŝajn tradiciojn, filozofiojn, skribsistemojn kaj literaturojn, kaj asigni kaj reteni siajn proprajn nomojn por komunumoj, lokoj kaj personoj." Kiel movado por lingvaj rajtoj, ni esprimas nian fortan subtenon al tiuj principoj.

La parolantoj de Esperanto alte taksas la valoron de kultura kaj lingva diverseco kaj kunlaboras por realigi lingvan demokration en monda skalo. Konforme al tiuj celoj kaj al la informoj kaj ideoj pritraktitaj en ĉi tiu Kongreso, ni deklaras nian solidarecon kaj subtenon al indiĝenaj popoloj en ties streboj por memdetermino, paco, justeco, kaj interkompreniĝo.

اعلامیه یکصد و هفتمین کنگره جهانی اسپرانتو در مونترال، کانادا

۷۴۶ شرکت‌کننده - از ۵۷ کشور - در یکصد و هفتمین کنگره جهانی اسپرانتو که از ۶ تا ۱۳ اوت ۲۰۲۲ در مونترال، کانادا برگزار شد، به موضوع "زبان، زندگی، سرزمین: دهه‌ی زبان‌های بومی" پرداختند. از طریق به رسمیت شناختن ارضی در مراسم افتتاحیه کنگره، ما قدردانی عمیق خود را از ملل مختلف بومی، در درجه اول قوم گانجنکا (Kanien'kehá:ka, Mohawk) ابراز کردیم که هرگز از حقوق خود در قلمروی که در آن گردهم آمده بودیم، دست برنداشتند.

از طریق سخنرانی‌ها، فیلم‌ها، گروه‌های گفتگو و همچنین یک دوره زبان در مورد Anishinaabeka، ما در مورد تنوع زیادی از زبان‌ها و فرهنگ‌های بومی در آمریکای شمالی و سراسر جهان آگاهی کسب کردیم. ما متوجه شدیم که مردم بومی نقش مهمی در حفاظت از منابع طبیعی و تنوع زیستی ایفا می‌کنند و حامل دانش اساسی برای وجود پایدار ما بر روی زمین هستند. ما همچنین شنیدیم که چگونه، با وجود موانع و تجاوزات فراوان به حقوق خود، این مردمان سازماندهی می‌کنند تا به مشاغل سنتی خود ادامه دهند، شیوه‌های فرهنگی خود را حفظ کنند و حقوق خود را نسبت به سرزمین‌های خود طلب کنند.

کنگره ما به افتخار آغاز دهه بین‌المللی زبان‌های بومی (۲۰۲۲-۲۰۳۲)، ترجمه جدیدی از اعلامیه سازمان ملل در مورد حقوق مردمان بومی را به زبان اسپرانتو منتشر کرد. در میان بسیاری از حقوق به رسمیت شناخته شده در آن سند، ما توجه ویژه‌ای را به ماده ۱۳ جلب می‌کنیم که بر اساس آن «مردم بومی حق دارند تاریخ، زبان‌ها، سنت‌های شفاهی، فلسفه‌ها، سیستم‌های نوشتاری و ادبیات خود را احیا نموده، مورد استفاده داده، توسعه بخشیده و به نسل‌های آینده انتقال دهند. و همچنین نام‌های خود را برای جوامع، مکان‌ها و افراد تخصیص داده و حفظ نمایند.» به عنوان جنبشی برای حقوق زبان، ما حمایت قوی خود را از این اصول ابراز می‌کنیم.

گویشوران اسپرانتو تنوع فرهنگی و زبانی را بسیار ارزشمند می‌دانند و برای تحقق دموکراسی زبانی در مقیاس جهانی با یکدیگر همکاری می‌کنند. مطابق با این اهداف و اطلاعات و ایده‌های مطرح شده در این کنگره، ما همبستگی و حمایت خود را از مردم بومی در تلاش‌های آنها برای تعیین سرنوشت، صلح، عدالت و درک متقابل اعلام می‌کنیم.

منبع:

بیانیه‌های مطبوعاتی UEA

شماره ۱۰۵۷

۱۵-۰۸-۲۰۲۲

بۆچی ئيسپيرانتو زمانىكى نيونه ته وه يى ناوازه يه (به شى ۱)

سهره راي باس و مملاني ۲۰ سالى رابردو نه بووه به ته نيا زمانى فهرمى يه كيبه تي نه وروپا و له سنوورى تايبه تدا زمانى لاتيني (كاتيک بۆ چه مکه ده رمانى و بايولوزييه كان به كار هينراوه) له گه ل نه م پيناسه يه دا ده گونجيت. به لام زمانى لاتيني چيتر زمانىكى زيندو و نيه و رولى نه م زمانه له پيوه ندييه نيونه ته وه ييه كاندا سنووردار بووه ته وه. ئيسپيرانتو له پيوه نديي نيونه ته وه ييدا بيلايه نه و وه كوو زمانى پيوه نديگرتن له لايه ن گه لانه وه قبوولكراوه. كه وايه ئيسپيرانتو له گه ل نه م پيناسه يه دا ده گونجيت.

۲- ئيسپيرانتو جگه له وه ي كه هه موو مه رجىكى هه يه

له ريگه ي نه م وتاره وه هه ولم داوه به يى به لگه ي عه قلى و زانستى نه ك له بهر چه زىكى تاكه كه سى بۆ راکيشانى سهرنجى كو مه لگه ي زماناسى، ئاشكرى بکه م بۆچى ئيسپيرانتو بووه به زمانىكى نيونه ته وه يى ناوازه.

۱- پيناسه ي زمانى نيونه ته وه يى له م وتاره دا نه مه يه: زمانىكى بيلايه ن كه به گشتى له پيوه ندييه نيونه ته وه ييه كان په سه ند كرابيت. دياره زمانى ئينگليزى كه به شيوه يه كى به رفراوان به كار ده هينريت له گه ل نه م پيناسه يه دا ناگونجيت، چونكوو زمانى ئينگليزى بيلايه ن نيه و له سنوورىكى تايبه تدا له جيهاندا بايكوت كراوه و هه ر له بهر نه مه يش نه م زمانه

ههیه که بناغهی ماتریالی ئیسیپرانټویان داناهه. زامینهؤف به دروستکردنی زمانی ئیسیپرانټو ویستی بیرۆکه جوربه جوربهکان به سادهترین شیوازهکان دهرپریت، بۆ نمونه، ba, bi, la, do, k.a بهلام ههر زوو بۆی دهرکهوت که بزوتنه سه پیندراوهکان به ئهستهه له بیری ده مینیت. که وابوو سه رنجی خوئی بۆ لای بنه ما هاوبه شه کانی زمانه جیاوازهکان راکیشا و توانی زمانیکی نوئی ساز بکات. ئه مهیش سه لماندی که ئیسیپرانټو دیوه زمهیه کی خه یالوی نیو ئه فسانه نییه، به لککو له سه ر بنه مای ماتریالی هه ستیپراکرا بنیات نراوه.

ب. فیروونه که ی ئاسانه. سه بارت به مهیش زمانی ئیسیپرانټو له باری ریزمان و وشه وه له گه ل زمانه نه ته وه ییه کان به راورد کراوه بۆ ئه وه ی ئاسانبوونی زمانی ئیسیپرانټو به پچه وانه ی زمانه نه ته وه ییه کان به له میندریت (بۆ نمونه ره گز، ژماره، دۆخی ریزمانی، وشه سازی). ئیستا ده کریت بلین ئه مه ته واو نییه چونکه هه ندیک شتی بچووک پیشانی داوه که بریک له زمانه نه ته وه ییه کان بۆ نمونه زمانی (هان) له ئیسیپرانټو ئاسانتر دهرده که ویت (بۆ نمونه هه ندیک وتوو یانه که زمانی ئینگلیزی لایه نی وه سفی له ئیسیپرانټو که متره و کار له زمانی هاندا هیچ جوراوجورییه کی نییه و هتد.) به لام فیروونی ئه م زمانه نه ته وه ییه کان بۆ نه ته وه ییه کان تر ئاسان نییه. ستیفان. دی. کراشین زانناس، خاوه ندریتی زمانی خستووه ته پال به ده سه تهینان و فیروون. بیردۆزه که ی ئه و یارمه تیده ره بۆ ئه وه ی ئاسانبوونی زمانی ئیسیپرانټو به له میندریت. به ده سه تهینانی زمان واته ره وتیک که تیدا مندالان ”به شیوه ی سروشتی“ له ژینگه ی زمانیدا بن به خاوه نی زمان و فیروونی زمان واته خاوه ندریتی زمان له سیسته میکی زمانیدا به رینوینی ماموستا و ئامرازه فیکرارییه کان. من له م وتاره دا وشه کانی ”به ده سه تهینان“ و ”فیروونم“ به و ناوه رۆکه به کار هیناوه. راستیه ک سه لماندوو یه تی که هه موو زمانه نه ته وه ییه کان به یه کسان بۆ ئه و مندالانه ی که له ژینگه ی زمانی هاوبه شدا ده ژین ئاسانه و ههروه ها ده توانین بلین که بۆ گه وره کانیش له ژینگه زمانیه جیاوازه کاند هه موو زمانه نه ته وه ییه بیانیه کان به یه کسان قورسن. ده توانین بیسه لمینین که جوراوجوری ناوکار و ئاوه ئناوی زمانی رووسی زور ئالۆزتر له زمانی ئینگلیزیه، به لام ناتوانین بیسه لمینین که فیروونی زمانی رووسی بۆ مندالکی رووس قورستره له فیروونی زمانی ئینگلیزی. ههروه ها ناتوانین بیسه لمینین خوتندکاریکی ئینگلیزی زمان به ۴ سال فیروون زورتر ده بییت به خاوه نی زمان تا کوو خوتندکاریکی رووس زمان. له راستیدا ئیمه باسی ئاسانی به ده سه تهینان ناکهین، به لککو باسی ئاسانی فیروون ده کهین. ته وه ره ی باسه که مان ئه وه یه که مرؤف ناتوانیت

بۆ ئه وه ی ببیت به زمانیکی نیونه ته وه یی، به لککو زمانیکی نیونه ته وه یی راسته قینه ی شه. له گه ل ئه و گومانه ی وا سه بارت به به های زمانی ئیسیپرانټو هه یه، ناکریت له و راستیه که ۱۱۶ ساله ئه م زمانه هه یه، نکوئی لی بکریت: کونگره ی جیهانی ئیسیپرانټو که به رده وام هه موو سالتیک به ریوه ده چیت، کۆبوونه وه یه کی نیونه ته وه ییه که پیویستی به وه رگیر نییه. ولاتانی زور کتیبگه لی ئیسیپرانټویان چاپ و بلاو کردوو ته وه؛ ریکخراوه ی نه ته وه یه گرتووکان و ده رگا نیونه ته وه ییه پیوه ندیداره کان چه نندین جار سه بارت به ئیسیپرانټو بریارنامه یان په سه ند کردوو؛ چین و ولاتانی تر به زمانی ئیسیپرانټو به رنامه ی رادیویان هه یه؛ فه ره هه نگیستانی نیونه ته وه یی زانسته کانی سان مارینو له زمانی ئیسیپرانټو وه کوو زمانی فه رمی خوئی که لک وه رده گریت! ئیسیپرانټو جگه له وه ی که زمانیکی نیونه ته وه یی راسته قینه یه، زمانیکی نیونه ته وه یی ناوازه ی شه، هۆکاره که ی زور ساده یه: که س ناتوانیت نمونه ی زمانیکی نیونه ته وه یی بهینیتته وه که وه کوو ئیسیپرانټو وه ها به به ریلای که لکی لیوه ر بگیدریت. ده کریت جه خت له وه بکریت که ئیسیپرانټو زمانیکی نیونه ته وه یی راسته قینه و بی هاوتایه، ئه مه راستیه کی ساده و حاشاهه ئنه گره. ئیمه نه نیا پیویستمان به وه یه له هۆکاری ئه م راستیه بکۆلینه وه.

۳- بۆچی ئیسیپرانټو سه رکه وتوو بوو؟

ئا. تیکه لاوبوونی به ریلای زمانه نه ته وه ییه ئه ورووییه کان بناغهی راسته قینه ی له دایکبوونی زمانی ئیسیپرانټویه. جیا له زمانه کانی هه نگاری و فینله ندی، که م تا کورتی هه موو زمانه ئه ورووییه کان سه ر به گرووپه زمانیه جیاوازه کانی هه مان بنه ماله زمانیه ن. له رابردوودا، رۆمی زله یز له ولاتانی ئه ورووی زمانی لاتینی کرد به زمانی هاوبه شی بازنه ی ئه کادیمیا و کلئسه و زۆریه ی وشه لاتینییه کان تیکه ل به زمانه نه ته وه ییه کان تر بوون. بیجگه له وشه بنه ره تیه هاوبه شه کانی گرووپه زمانیه هاوشیوه کان یان هه مان گرووپه زمانیه کان، وشه لاتینییه کانیش له نیو زمانه ئه ورووییه کان دهرده که ون. جگه له مه ییش، به شیکی گه وه ی زمانه ئه ورووییه کان پیته لاتینییه کانیا و وه کوو بنه ما وه رگرتوو و ئه مه ییش ناسینه وه ی وشه وه رگیراوه کانی ئاسانتر کرد. وشه ی ئینگلیزی (republic)، به فه ره نسی (république) و به رووسی (republika)، هه موویان پیتی ”r“ یان تیدایه (”p“ رووسی) و بیژه کردنه که یان تا پاده یه ک جیاوازه، به لام فونیمه کان هاوشیوه ن، که وایه خه لکی هه ر سی نه ته وه که ده توان به ئاسانی وشه کان بناسنه وه. دیاره زمانه ئه ورووییه کان وشه گه لیکه هاوبه ش یان هاوشیوه یان

به کارهينهران برپار له سهر به جيمواوه کان بدن. نه و ههروهها پيشانی دا که ئيسپيرانتو به هه مان رينگه دا گه شه ده کات که زمانه نه ته وه ييه کان ده يکه نه و هيش ده رکه وتنی وشه گه لی نوی و له ناوچوونی وشه کوئه کان. زامينهوف ههروهها زانی که رهوشتی تاکه که سبی و ريسای زمانی وه ک یه ک نین. بو نمونه هه نديک جار ولامی ده دایه وه که نه و عاده تی به وه بوو پيشگری ge بو که سوکاری نه دنامانی بنه مانه له هه ردو ره گز به کار بهيئیت. به لام نه مه ئيجبار نیيه. نه و له گه ل نه و زانیاریه زانستییه ورده ی که سه باره ت به زمان بوويه تی له هه مبه ر یه که م به کارهينهرانی زمانه که یشی سه ختگیر نه بوو. ژينگه یه کی زمانی له م جوړه زور له باره بو گه شه سه نندی زمان. به پيچه وانه ی نه وه هه موو ورده کاریه کانی فولاپووکا له لایه ن خولقيته ره که یه وه ساز بوون و نه مه یش به راستی به واتای ملکه چی زمان بوو بو ناو بژيوانی تاکه که سی و یاسای بوون و گه شه سه نندی فولاپووکي پيشل کرد و زمانه که ی خنکاند و له ناوی برد.

ت - مه رجه کانی هه بوونی زمانیک خودی زمان و به کارهينهرانن. زمانیک که که لکی لی و هه رده گیردريت، ده توانیت ببیت و به ره مه کلاسیکه کان بو دريژه ی ژيانی زمانیک پيوست نین. سانسکریت و زمانه کانی یونانی و لاتینی ژماره یه کی زور له به ره مه کلاسیکه کانیا ن هه یه، به لام کاتیک به کارهينهره کانیا ن نه مان، نه و زمانه هیش مردن. به پيچه وانه زمانیک که به ره مه کلاسیکی تیدا نه ببیت به لام خه لکی ئاسای به کاری بهيئن زیندو ده مينئیتته وه. زامينهوف نه ک هه ر ته نیا زمانی ئيسپيرانتو به لکوو یه که م به کارهينهرانی زمانه که یشی دروست کرد. ههروهها فولاپووکیش هاوکات له گه ل ئيسپيرانتو ساز بوو و یه که م به کارهينهرانی خویشی بوو، به لام دا هينهره که ی هيج زانیاریه کی زانستی سه باره ت به یاسای گه شه پیدانی زمانه وه نه بوو و بنکه ی به کارهينهرانی بچووک بووه وه و له ئاکامدا نه ما و زمانه که له ناو چوو. زامينهوف زانیاری زانستی سه باره ت به یاسای پیکهاتن و گه شه پیدانی زمانه وه بوو (بو نه مه سه ته راپورتیکی زانستی تايهت پيوسته). و نه مه یش بوو به هوی هه بوون و به هيزیوونی یه که م به کارهينهرانی ئيسپيرانتو. نه مه سه رچاوه ی زیندو و مانه وه ی ئيسپيرانتویه. نه مرؤکه ته نانه ت نه یارانی ئيسپيرانتویش ناتوانن نکولی له بوونی زمانی ئيسپيرانتو بکه ن. دريژه ی هه یه...

نووسه ر: وانگ لی هوو ئا Wang Lihua

سه رچاوه: http://esperanto.china.org.cn/2012-06/21/content_25707181.htm

یان نایه ویت له مندالییه وه ببیت به خاوه نی زمانیکی بیانی، به لام پيوستی به زمانیکی نیونه ته وه ییه بو پيوه ندی گرتن. له بهر نه مه یش مرؤف پيوستی به زمانیکی هاو به شه که فیروونه که ی ئاسان بیت (به لام به ده سه ته يئانه که ی ئاسان نه بیت). له نیوان هه موو نه و زمانانه ی که گه وره کان ده توانن فیری بن، ئيسپيرانتو گونجاوترینیا نه. چه ند سال له مه و پيش له ئالمان، کتیبیک بلاوکرایه وه به ناوی "ئيسپيرانتو به بی نه فسانه کان". نووسه ر له به ره مه که ییدا له و پرؤپاگاندا فر و فیشاله ی وا بو ئيسپيرانتو ده کرا، ره خنه ی گرتبوو، به لام گومانیشی له ئاسانبوونی ئيسپيرانتو بوو. کو مه لیک که س وتوویانه هه نديک نه ته وه له و پروایه دان که تاقمیک زمانی بیانی له ئيسپيرانتو ئاسانترن. نمونه یه کی له م جوړه ته نیا نه م نمونه یه نیيه که رووسه کان له زمانه کانی ئوکراینی و بیلارووسی تیده گن، به لکوو لیکچوون له زمانه کانیا ندا هه یه. نه و نه ته وانه چیتر پيوستیان به فیروونی زمانه کانی تر نیيه. ئیمه بانگه شه بو ساده یی زمانی ئيسپيرانتو ده که ین بو نه وه ی مرؤفه کان پيوستیان به فیروونی زمانیکی دیکه یه و ئیستا که زمانیکی ئاسانتر له ئيسپيرانتو له ئارادا نیيه. دیاره به لگه هینانه وه له کتیبی "ئيسپيرانتو به بی نه فسانه کان" سه فسه ته یه . سالی ۲۰۰۰ کتیبیکم نووسی به ناوی " ئيسپيرانتو به بی سه فسه ته کان" بو نه وه ی بوختانه کانی نه و کتیبه سه باره ت به ئاسانبوونی ئيسپيرانتو ره ت بکه مه وه. پ- زانیاری زانستییا نه ی زامينهوف سه باره ت به بوون و گه شه سه نندی یاسای زمان ئيسپيرانتوی کرد به زمانیکی روو له گه شه و زیندوو. یه کیک له یاسا کانی بوون و گه شه سه نندی زمانه دابونه ریته کان. دابونه ریتی به کارهينهران برپار له سهر زمانه که ده دات. تاکه کان به نه سه تم کاریه ریان له سهر زمان هه یه. بویه که م و زور نا کریت به توندی به کارهينانی زمانی گروپه مرؤییه کان به پیناسه یه کی مرؤی سنووردار بکریت، گه رچی له سهر بنه ما ی خویندنه وه و توئینه وه ی به ره مه کلاسیکه کانیش بنیات نرابیتن. ته نانه ت له سه رده می سه روک وه زیرانی به ریتانیا دا، دلیو چه رچل، ریزمانناسیکی ئینگیزی به پی ریزمانی لاتین و پیناسه ی کردوو نا کریت له کوتای رسته ی ئینگلیزیدا وشه ی لکین دابنریت. کاتیک ئيسپيرانتو دروست بوو، ریزمان و وشه کانی ته نیا له کتیبی "La Unua Libro" ده رکه وتن. پاشان به زامينهوف پيشنار کرا فه ره نگیکی ئيسپيرانتو به روونکردنه وه ی ئيسپيرانتو بنووسیت و نه ویش ولامی دایه وه که له و کاته دا پيوست به وه ناکات. زامينهوف تا توانی پیناسه توکمه کانی که مکرده وه و ته نیا ۱۶ ريسای ریزمانی نه گوړی هیشته وه و ریگه ی دا

أولاً وقبل كل شيء، أبلغوا عن التطورات الجارية من خلال منشوراتهم الدورية، في كثير من الأحيان من المواقف التي كانت قريبة من السلمية. إحدى الحالات الخاصة كانت جريدة «إنترناسيا بولتينو Internacia Bulteno» (تعني الجريدة العالمية)، وهي جريدة دورية نُشرت لأول مرة في نوفمبر ١٩١٤ للإعلام حول الحرب من وجهة النظر الرسمية للحكومة الألمانية. هدفها كان لمواجهة الدعاية السياسية الإنجليزية والفرنسية والروسية حول القسوة الألمانية وأيضاً لانتقاد الأعمال السيئة للخصوم السابقين. في غضون ذلك، نظراً للصعوبات المتمثلة في أن المنشورات بالإسبرانتو كانت تشهد نقاشاً حاداً حول حيادية اللغة الدولية في معظم دول ثلاثية الوفاق وحلفائها وكان يحدث ذلك في صفحات مجلة «الاسبرانتو البريطاني». وتحديدًا في هذه المجلة كان زانهوف قد نشر دعوته الشهيرة للدبلوماسيين، لأولئك المقدر لهم إعادة البناء أوروبا بعد الحرب العظمى. (٤)

العمل الإنساني الذي تقوم به جمعية الإسبرانتو العالمية (UEA) هو أيضاً من الجدير بالذكر. في ذلك الوقت، كان مكتبها الرئيسي في سويسرا المحايدة. من جنيف وتحت قيادة هيكتور هودلر، أصبحت تبلغ عن السجناء الإسبرانتيين في جانبي الحرب من خلال الأقسام الجديدة في جرائدها الدورية مثل قسم «موتانا» أو «السجناء الإسبرانتيين في الحرب» (٥) بفضل دورها الوسيط بين المدنيين في المناطق المتحاربة، قام ناشطو UEA بالتعاون مع الصليب الأحمر الدولي بجمع المئات من الرسائل والردود من خلال شبكة من الممثلين المحليين وإرسالها إلى العناوين المطلوبة كل يوم. (٦) كما

خافيير الكالدي Xavier Alcalde

المعهد الكتالوني الدولي للسلام

«الاسبرانتيون من جميع أنحاء العالم الذين ذهبوا إلى فرنسا لحضور المؤتمر العالمي العاشر للإسبرانتو في باريس، والذين شهدوا غزو الحرب هناك وعانوا من المشقة والبؤس من ذلك التراجع المأساوي عن طريق البر والسكك الحديدية؛ أولئك منا الذين ذهبوا إلى فرنسا لغناء الأغاني المسالمة وتم الرد عليهم بالمدافع. (...) أولئك منا الذين رفضوا التخلي عن مُثلنا وحبسوا في أقبية تفتقر إلى الضوء والهواء، إننا حقاً إسبرانتيون.» جوسيب برات اي بونيتو (١) في بداية القرن العشرين، كان صعود النزعة القومية بين القوى الأوروبية من جهة والحاجة إلى عالمية البحث العلمي من جهة أخرى قد وضع النقاش حول لغة دولية بين القضايا الرئيسية لجدول الأعمال الدولي. لقد كان نقاشاً يتعلق بالمعضلات الفكرية التي انتقلت من القضايا العلمية إلى الروحية، من الهوية القومية أو العرقية إلى ما يسمى بالمشكلة اليهودية، وعلى وجه الخصوص، إمكانية تحقيق السلام على الصعيد الدولي العلاقات. (٢)

وفقاً لدراسة اجتماعية معاصرة، لو كان هنالك شيء يميز قسم كبير من حركة متنوعة وتعددية مثل حركة الإسبرانتية، فسيكون طبيعتها السلمية. في هذا الصدد، ليس من المبالغة القول، لو تم بالفعل عقد المؤتمر العالمي لباريس في عام ١٩١٤ لكان أكبر تجمع لدعاة السلام في التاريخ. (٣) ولكن الحرب اندلعت واضطر الإسبرانتيون للتكيف مع الوضع الجديد وأداء المهام المختلفة سواء من خلال الصحافة أو العمل الإغاثي أو في المنظمات السلمية.

Josef Metzger كان أيضاً نشطاً في حركة المسكونية الكاثوليكية ومنه على خلاف مع التسلسل الهرمي للكنيسة في ذلك الوقت. أسس ميتزجر العديد من المنظمات مثل رابطة السلام العالمي للصليب الأبيض وهي منظمة كاثوليكية دولية تأسست في عام ١٩١٦ والتي استخدمت الإسبرانتو في تعاملاتها. واجه ميتزجر لاحقاً النظام النازي وأُعدم في عام ١٩٤٤.

وأيضاً دعمت الإسبرانتو بقوة حركة الاستنكاف الضميري، ونتيجة لذلك، قضى العديد من المؤيدين البارزين للغة الدولية سنوات الحرب خلف القضبان. كان أحدهم الطبيب والكاتب السلوفاكي ألبرت أوكارفان Albert Škarvan ، الصديق العتيق لأحد قادة التيار المسالم الإسبرانتي: ليو تولستوي Leo Tolstoy. تم القبض على أوكارفان في عدة مناسبات بسبب معارضته للخدمة العسكرية، آخر مرة كانت في عام ١٩١٥ ، وبقي في السجن حتى نهاية الحرب العالمية. فينر بروكواي Fenner Brockway، الذي أصبح فيما بعد أول رئيس للمنظمة الدولية لمقاومة الحروب (WRI) وكان أيضاً في السجن في ذلك الوقت. (١١)

أخيراً، يجدر بنا أن نذكر القليل عن حركة الإسبرانتو العمالية وأبرز شخصية فيها، يوجين آدم Eugène Adam ، المعروف باسم لانتي Lanti. كان لانتي من دعاة السلام الشديدين الذين تعاطفوا مع الحركة الأناركية وتعلموا اللغة الدولية أثناء الخدمة في وحدة الإسعاف أثناء الحرب. وكان قد اقترح الكاتب الفوضوي أنجيل بيستانيا

Ángel Pestaña في سياق المؤتمر العمالي العالمي الثالث Third International، وهو أحد أتباع موقف مالانيسستا المناهض للعسكرة و أحد منظمي مؤتمر السلام الدولي لعام ١٩١٥ في El Ferrol، أن يتكلم كل مندوب باللغة التي يرتاحون فيها أن تتم عملية الترجمة فقط من وإلى اللغة الدولية. لكن هذا الاقتراح لن ينجح. (١٢) لكن الجدل حول الحياد والسلام فيما يتعلق بالحرب كان قد تجاوز حركة العمال. تم تجنيد العديد من الإسبرانتيين ومات الكثير منهم في الصراع. (١٣) من بين الذين قاتلوا كان غاستون موخ المذكور أعلاه وكذلك واحد من كبار الإسبرانتين الكاتالونيين، فريدريك بوجولا إي فاليس Frederic Pujulà I Vallès، الذي كان مثل كثيرين آخرين في باريس عند اندلاع الحرب. بينما كان بوجولا يقاتل مع الجيش، كانت زوجته جيرمين ريبورز Germaine Rebours ، والتي كانت أمينة سر المؤتمر العالمي الخامس للإسبرانتو (برشلونة، ١٩٠٩) تكتب المقالات مثل «نساء في الحرب» في مجلة El Poble Català. في هذه المقالة، اقترحت إنشاء برنامج عرابية الحرب (مشابه لبرنامج كان جارياً في فرنسا) حيث ستحل هؤلاء النساء محل أم أو أخت أو

ساعدوا في العثور على المفقودين وتوزيع الطعام والملابس والأدوية وإعادة أسرى الحرب إلى أوطانهم. لقد قدر بأن العدد الإجمالي لهذه الخدمات كان قد تجاوز ١٠٠ ألف خدمة كل سنة. (٧)

بصرف النظر عن جمعيات الإسبرانتو، يمكننا أن نجد العديد من المؤيدين للغة الدولية بين قادة التيارات السلمية الرئيسية في ذلك الوقت مثل: السلمية العلمية، السلمية النسوية والسلمية الدينية والبروليتاريا العالمية. ومن بين المفكرين العالميين، ألفريد فرايد Alfred Fried الذي حاز على جائزة نوبل للسلام الكاتب بالمشاركة مع بيرثا فون سوتنر Bertha Von Suttner من مجلة Die Waffen Nieder! («ألقي سلاحك جانبا!»)؛ وهنري لافونتين Henry La Fontaine، المؤسس المشارك للتصنيف العشري العالمي ورئيس مكتب السلام الدولي (IPB)؛ والرسام فيليكس موشيليس Felix Moscheles، تلميذ الموسيقي فيليكس مندلسون Felix Mendelssohn ورئيس منظمة التحكيم الدولي ورابطة السلام. وأيضاً المحامي جاستون موخ Gaston Moch، المدافع القوي عن ألفريد دريفوس Alfred Dreyfus في ما يعرف اليوم بقضية دريفوس ورئيس معهد السلام الدولي في موناكو؛ والصحفي ويليام ستيد William T. Stead، الذي كان نشيطاً جداً في مؤتمرات السلام في لاهاي ومن بين الذين ماتوا في حطام سفينة تايانيك قبل عامين من بداية الحرب العظمى. (٨)

يمكننا أن نجد العديد من المؤيدين للغة الدولية بين قادة التيارات السلمية الرئيسية في ذلك الوقت مثل: السلمية العلمية، السلمية النسوية والسلمية الدينية والبروليتاريا العالمية

أما بالنسبة للحركة النسوية المسالمة والمناهضة للعسكرة، فنسذكر على سبيل المثال، سيلفي فلاناريون Sylvie Flammarion، التي قادت الرابطة النسائية للسلام ونزع السلاح التي اندمجت لاحقاً مع منظمات أخرى لتشكيل الرابطة النسائية الدولية للسلام والحرية (WILPF) في عام ١٩١٥. من الشخصيات البارزة الأخرى كانت كويكر بريسيلا بيكوفر Quaker Priscilla Peckover، التي كانت أيضاً عضواً في IPB. والحقيقة أنه في هذا الوقت، دافع كل من WILPF و IPB عن استخدام الإسبرانتو لمراسلاتهم واجتماعاتهم الدولية. بخصوص العلاقة بين النسوية والإسبرانتو، أشار روبرتو غارفا Roberto Gravia إلى العدد الكبير (نسبياً) من النساء المهتمات باللغة الدولية. (٩)

من المنظور الديني، عكست حركة الإسبرانتو في ذلك الوقت الرسالة العالمية لهذه اللغة، بأفكار قريبة من المسكونية وحوار الأديان. هذه المقترحات كانت سابقة لعصرها وكانت متناقضة مع الكاثوليكية الرسمية. في هذا الصدد، كان إميل بلتيير Émile Peltier شخصية أساسية، وهو مدافع من مجلة Espero Katolika للفكر نفسه الذي سماه بعد سنوات منظرون مثل جوان بوتام Joan Botam المسكونية الكبرى (١٠). الكاهن الألماني جوزيف ميتزجر

Almanako Lorenz 2014. (http://issuu.com/editoralorenz/docs/almanako_lorenz_2014_2) Rio de Janeiro, Brazil, p. 133.

٢ - إحدى الدراسات التي توضح بشكل أفضل مدى ملاءمة الحركة لدولية اللغة المساعدة في العقود الأولى من القرن العشرين هي Garvía, Roberto (٢٠١٥). اسبرانتو وخصومه: النضال من أجل لغة دولية. فيلادلفيا: الجامعة مطبعة بنسلفانيا.

٣ - هذا البيان يقوم على ثلاثة مقدمات. أولاً، بالفعل في عام ١٩١٣ المؤتمر العالمي للاسبرانتو في برن، سويسرا، تناولت معظم المناقشات قضايا السلام والحرب. انظر Künzli, Andreas (٢٠١٤).

"La 9a Universala Kongreso de Esperanto en Berno" La Gazeto 169, p. 7-16. (http://www.planlingvoj.ch/9aUK_Berno1913_Dokumentaro.pdf).

انظر أيضًا فان ديك، زيكو (٢٠١٢).

Historio de UEA. Vitazna, Eslovàquia: Espero;

ب) ثانياً، المجموع بلغ عدد المشاركين المسجلين ٣٧٣٩، أي ثلاثة أضعاف عدد المشاركين في برن؛ ج) ثالثاً حسب إالى البيانات التي تم جمعها في البحث المعاصر المذكور، على الأقل ٢٠٪ من الاسبرانتس في ذلك الوقت، تعلموا اللغة لأنهم ربطوها بالقيم السلمية. انظر روبن أ. تانكوست (١٩٢٧).

A Study of the Social Psychology of the Diffusion of Esperanto with Special Reference to the English Speaking Peoples. M.A. thesis, University of Minnesota (cited in Garvía 2015: chapter 12).

انظر أيضا راشيتش، نيكولا. (١٩٩٤).

La rondo familia. Sociologiaj esploroj en Esperantio. Pisa: Edistudio.

القارئ مهتم بتحليل مقارن مع عدد المشاركين في مؤتمرات السلام في ذلك الوقت، يمكن العثور على بيانات مكثفة في شنتون، هيرت ن. (١٩٣٣).

Cosmopolitan conversation: the language problems of international conferences. (<http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015039755304;view=lup;seq=1>). New York: Columbia University Press.

٤ - انظر

Guerrero, Javier (2015). "La premsa en esperanto durant la primera guerra mundial"

(<http://www.raco.cat/index.php/KatalunaEsperantisto/search/titles>) Kataluna Esperantisto 362/363, pp. 11-12.

٥ - تأسست UEA في عام ١٩٠٨ من قبل إدوموند بريفات - الذي أصبح صديقاً مقرباً لـ رومان رولاند وغاندي - وهيكتور هودلر. للحصول على تحليل مفصل لعمل Hodler في مقدمة UEA انظر الفصل ٢ من Lins, Ulrich (٢٠٠٨).

Utila estas aliĝo. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio. Also Künzli has examined Hodler's role as a theorist of pacifism.

See Künzli, Andreas (2013). Milito kaj paco laŭ Hector Hodler (http://www.planlingvoj.ch/Hodler_Novajvoj_neu.pdf).

٦ وتجدر الإشارة إلى أن الصليب الأحمر وزع آلاف النسخ من مختلف المطبوعات في الاسبرانتو. من بينها، واحدة تحتوي على مفردات مفصلة مع الترجمة إلى اللغة العالمية للمصطلحات الطبية الرئيسية بلغات مختلفة، المقصود بها أولئك الذين اضطروا في أوقات الحرب إلى تقديم المساعدة أو تلقيها في سيارات الإسعاف والمستشفيات.

See Lavarenne, Christian (2012). Esperanto: Son idée interne dans ses

صديق لا يمكن أن يكون مع الجندي في المقدمة. (١٤)

في غضون ذلك، اندلعت الحرب وعانت الحركة الإسبرانتية في أبريل ١٩١٧ خسارة لا تعوض بوفاة زامنهوف، مؤلف اللغة الدولية، متأثراً بعواقب البيئة العسكرية التي خيمت على مقربة من وطنه ومنه شخصياً (انتحر شقيق زامنهوف الأصغر ألكساندر قبل بضعة شهور من وفاته) (١٥) ولحسن حظه فلم يرى كيف قضى معظم أتباعه في معسكر تريبلينكا للإبادة الجماعية Treblinka. ومع ذلك، لم تكن تلك نهاية المطاف. فإن العنف يمكن أن يحرك الماء الراكد لينثقي واعي جديد ومشاريع جديدة من رماد الدمار.

في نهاية الحرب، عقدت سلسلة من المؤتمرات في بيلتهوفن هولندا والتي كانت هامة جداً لمستقبل السلمية العالمية. (١٦) ثلاث مؤسسات لا تزال موجودة اليوم تم إنشاؤها في ذلك الوقت: الزمالة الدولية للمصالحة International Fellowship of Reconciliation، الخدمة المدنية الدولية Service Civil International والمذكورة أعلاه منظمة WRI. منظمة WRI كانت تسمى في الأصل باسو Paco (التي تعني السلام بالاسبرانتو) واستمرت في استخدام اللغة العالمية كإحدى لغات عملها لعدة عقود. (١٧)

في هذا الوقت، تم تعريف العمل الإسبرانتية على أنها العمل

العالمي العملي الذي يركز على البعد الإنساني. الاسبرانتيون من منطقة ستيريا النمساوية Styria على سبيل

المثال، وجهوا دعوة أحوية لرفاقهم من البلدان الأخرى مؤقتاً لاستقبال الأطفال الذين كانوا يعانون من الحرمان في فترة ما بعد الحرب الصعبة ولو مؤقتاً. وبالفعل، استقبلت العائلات الإسبانية ثلاثمائة طفل نمساوي والبعد منهم أكمل حياته في إسبانيا بشكل دائم.

وتشير التقديرات إلى أن ما مجموعه أكثر من ٣٥ مليون شخص لقوا حتفهم نتيجة للحرب التي أيضاً وجهت ضربة قاسية للمثل العالمية مثل تلك الخاصة بالاسبرانتو. وبعد ذلك، وفرت فترة ما بين الحربين العالميتين ازدهاراً جديداً للاسبرانتو، سواء على المستوى الرسمي (المناقشات في هذا الصدد التي جرت في عصبة الأمم تستحق ذكر) (١٩)، أو في الحركة العمالية. لكن هذه قصة أخرى يجب سردها في مناسبة أخرى.

المراجع:

١ - كان جوزيب برات إي بونيت (بيرجا ١٨٩٤، قرطبة (الأرجنتين)، ١٩٣٦) كاتالونياً أصبح رائد حركة الاسبرانتية الأرجنتينية. في الأرجنتين كان أيضاً مؤيداً للكتالونية زعيم (كان عضواً مؤسساً في Orfeo Català وعضواً نشطاً جداً في Casal كاتالان من بونيس آيرس)، وكذلك نقابي. انظر مقال برات باتريشيا (٢٠١٤).

"Vaganta Hirundo. Omaĝaj vortoj honore de Josefo Prat i Bonet, pioniro de Esperanto en Argentino"

إلا لذي كتاب واحد في كل مرة وكان لفترة من الزمن نسخة من العهد الجديد في الاسبرانتو. انظر بروكواي، فينر (١٩٧٧).

Towards Tomorrow: The Autobiography of Fenner Brockway. London: Hart-Davis, MacGibbon, p. 54.

ليس بعيداً عن المملكة المتحدة، مكان آخر تم اغتيال الاسبرانتو الذي كان مؤيداً لاعتراض الوعي خلال انتفاضة عيد الفصح عام ١٩١٦. كان اسمه فرانسيس شيهي سكيڤينجتون وكان صديقاً له جيمس جويس وأحد أتباع الأفكار المسالمة والنسوية لـ T.W. Stead. انظر ليفنسون، ليا (١٩٨٣).

With Wooden Sword: a portrait of Francis Sheehy-Skeffington, militant pacifist. Boston: Northeastern University Press.

العلاقة بين هذا الصحفي الإيرلندي المذكورة بواسطة ليا (المرجع السابق: ص ١٣)، أكده كريستوفر فيتس - تلميذ السياسي والبروفيسور أوين شيهي سكيڤينجتون، نجل فرانسيس - في اتصال شخصي مع كاتب هذا المقال في ٣١ يوليو ٢٠١٥ في ليل، فرنسا.

- ١٢

See del Barrio, Toño (2009) "Anarkiisto proponis Esperanton al la komunista internacion" Sennaculo 05/06, n-ro 1247-1248.

من ناحية أخرى، دراسة عن العلاقة بين الأناكية واللغة المساعدة الدولية في إسبانيا يمكن العثور عليها في الفصل ٢ مارين، دولورز (٢٠١٠).

Anarquistas: un siglo de movimiento libertario en España. Barcelona: Ariel.

١٣. مثال على ذلك تيفادار سوروس (والد جورج سوروس)، الذي سرد تجاربه في سيبيريا كأسير حرب في موديرناج روينزونوج. نيويورك: مونديال ١٩٩٩ [١٩٢٣]. المجرية كتب الكاتب جوليو باغي أيضاً أعماله الرئيسية على وجه التحديد خلال سنوات أسره في سيبيريا.

١٤ - انظر الفصل ٦ من أطروحة ماريا ماركيز

"Visca França, Visca Catalunya!" La Catalogna durante la Prima Guerra mondiale: una prospettiva di genere. (http://www.fedoa.unina.it/8029/1/marchese_maria_23.pdf) University of Naples.

١٥ - كان ألكسندر زامنهوف قد قرر إنهاء حياته بسبب الفظائح و قسوة الحرب. انظر Banet-Fornalowa: Zofia (٢٠٠٠).

La familia Zamenhof. La Chaux-de-Fonds: Kooperativo de Literatura Foiro.

١٦ - كان جوزيف المذكور أعلاه من أكثر المشاركين نشاطاً في هذه المؤتمرات ممتزجر. انظر براساد، ديفي (٢٠٠٥).

War Is a Crime Against Humanity: The Story of War Resisters' International. London: War Resisters' International, p. 89.

- ١٧

- See Prasad, Op. Cit., pp. 89, 95, 143 and 478.

- ١٨

See Cortès, Lurdes (2011). "Els nens austríacs acollits a Osona (1920-1923)" (<http://www.raco.cat/index.php/ausa/article/viewFile/248029/332117>). AUSA, XXV (167), p.209-247.

- ١٩

See report by Under Secretary-General of the League of Nations, Inazo Nitobe: Esperanto and the Language Question at the League of Nations (http://esperanto.ie/en/PDF_files/Espo_Leag_Nations.pdf), (1921).

مترجم جوجل مترجم

تمت مراجعته من: Taled Orabi

origines et quelques-unes de ses expressions et manifestations. Ph.D. thesis in History. University of Paris 13. See also Rodríguez, José María (1996), "The Esperantist Movement's humanitarian activities in the two World Wars and its relationship with the International Red Cross" International Review of the Red Cross 312, pp. 315-322. <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/57jn53.htm>

- V

Jakob, Hans (1958). "La help-agado de UEA 1914-1918", Esperanto 51. Pàg. 55-57. (cited in Lins 2008, p. 66). See also Lins, Ulrich (2000). "The work of the Universal Esperanto

Association for a more peaceful world" (<http://eric.ed.gov/?id=ED438730>). Esperanto Documents 45 A. Rotterdam: UEA, p. 7. Similarly, the Christian youth association YMCA

distributed thousands of books to learn Esperanto among the imprisoned soldiers on both sides. See Privat, Edmond (1927). Historio de la lingvo esperanto. Parto. 2 La movado 1900-1927.

Ferdinand Hirt & Sohn: Leipzig, p. 95-96.

وتجدر الإشارة إلى أن السنوات التي قضاها في السجن كان الوقت المناسب بشكل خاص لنشر اللغة الدولية منذ ذلك الحين سمح للأشخاص الذين لا يتشاركون لغة مشتركة بفهم بعضهم البعض في غاية وقت قصير. حتى أن هناك دوريات بالاسبرانتو تم نشرها في السجن، كما في رينبان، ألمانيا.

See Lavarenne (op. cit.).

٨ - ومن بين المفكرين المسالمين والمدافعين عن اللغة الدولية جائزة نوبل لالحائز على جائزة في الطب تشارلز ريتشي، الحائز على جائزة نوبل في الكيمياء فيلهلم أوستوالد والطبيب النفسي أوغست فوريل. كلهم وكذلك العديد من الأمثلة العلمية المذكورة المسالمة، المسالمة النسوية، والسلام الديني، يتم تناولها بمزيد من التفصيل في الفصل ١٣ من Garvía (المرجع السابق). بالإضافة إلى ذلك، هيكتور أليس، في مقدمة الاسبرانتين الكاتالونية: المسالمون

in a Globalised World (http://icip.gencat.cat/web/.content/continguts/publicacions/workingpapers/2012/axius/wp_2012_03_ang_esperanto.pdf)

(يعمل ICIP أوراق ٢٠١٢/٠٣) تشمل شخصيات بارزة أخرى مثل بول بيرثيلو وجان جوريس و جوليا إسبروكر. من المحتمل أن يكون غاستون موتش هو الشخص الذي عمل أكثر من غيره لتقوية الارتباط بين المسالمة والاسبرانتية. انظر بوريليه، بول هنري (٢٠٠٨).

"Gaston Moch, polytechnicien combattant de la paix" (<http://www.annales.org/ri/2008/ri-aout-2008/Bourrelie-2.pdf>). Annales des Mines - Réalités industrielles 2008/3, p. 48-61.

٩ - في هذا الصدد، شدد العديد من المعاصرين على:

"Effeminate character of the movement: more emotional than rational, and lacking in virile values such as patriotism or militarism" (Garvía op. cit.: p. 97).

١٠ - يسعدنا أن نرى أن الاشتراكيين وكذلك اليهود والبروتستانت والماسونيين قد فعلوا ذلك الدوريات الخاصة بهم [الاسبرانتية]. سنذهب أبعد من ذلك، سوف نفتح نشرتنا الدورية إلى كل واحد. لكي نكون منصفين، لا نعتقد أننا نمتلك الحقيقة العالمية، و [لذلك] نحن على استعداد للاعتراف بأن الأشخاص الذين تختلف أفكارهم الدينية عن أفكارنا يمكنهم أن يعلمونا أشياء كثيرة.

Espero Katolika I (١٩٠٣)، مقتبس في

Garvía. (op. cit.: p. ١٩٠).

١١ - يروي بروكواي في سيرته الذاتية أنه بينما كان معزولاً، لم يُسمح له بذلك

